

Beleids- en begrotingstoelichting

BINNENLANDS BESTUUR, STEDENBELEID
EN AUDIT LOKALE BESTUREN

Begroting 2026

Hilde Crevits

Viceminister-president van de Vlaamse Regering,

Vlaams minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven,
Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij

I. INHOUD

I. INHOUD.....	2
II. INLEIDING DOOR DE MINISTER	4
III. SAMENVATTING	5
IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	7
V. BELEIDSVELDEN: OVERZICHT PER PROGRAMMA.....	8
VI. BELEIDSVELD I: BINNENLANDS BESTUUR EN STEDENLEBEID	9
1. ISE BINNENLAND	9
PRESTATIE-INDICATOR	9
1.1. SD 1: WE VERSTERKEN DE LOKALE DEMOCRATIE	11
OD 1.1: We evalueren de kiesregelgeving (in brede zin)	11
OD 1.2: We zorgen voor een vlotte organisatie van de (digitale) lokale verkiezingen 2030.....	11
OD 1.3: We versterken de gemeenteraad.....	12
OD 1.4: We responsabiliseren de besturen door de rol van het administratief toezicht af te bakenen en tegelijk hen te ondersteunen.....	12
OD 1.5: We versterken de integriteit en de deontologie	13
1.2. SD 2: WE VERSTERKEN DE LOKALE BESTUURSKRACHT	14
OD 2.1: We financieren lokale besturen op een duurzame wijze	15
OD 2.2: We ondersteunen lokale besturen door de verkokering stevig aan te ..	17
pakken en de principes en filosofie van de planlasten te herwaarderen	17
OD 2.3: We maken werk van een versnelde digitalisering van de overheidsdienstverlening.....	19
OD 2.4: We maken werk van een gestroomlijnde en transparante samenwerking tussen bestuursniveaus en lokale besturen onderling.....	21
OD 2.5: We blijven lokale besturen ondersteunen om te werken aan schaalvergroting via vrijwillige fusies.....	22
OD 2.6 HR en sociale relaties	22
OD 2.7 We versterken de leefbaarheid van het platteland: We laten het Vlaamse platteland en zijn gemeenschappen bloeien door een geïntegreerd plattelandsbeleid uit te bouwen	24
1.3. SD 3: WE BOUWEN VERDER AAN DE MODERNISERING VAN DE RELATIE TUSSEN RELIGIE EN STAAT EN DE REGELGEVING ROND BEGRAAFPLAATSEN EN LIJKBEZORGING	24
OD 3.1: We zetten de dialoog via de Vlaams Interlevensbeschouwelijke Dialoog (VILD) voort	24
OD 3.2: We informeren en houden toezicht op lokale geloofsgemeenschappen	25
OD 3.3: We moderniseren het Eredienstendecreet en evalueren het Erkenningendecreet	26
OD 3.4: We blijven inzetten op her- en nevenbestemming van Eredienstgebouwen	26

OD 3.5: We zetten verder in op de modernisering van de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging.....	27
1.4. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	28
2. ISE STEDENBELEID	43
PRESTATIE-INDICATOR	43
1.5. SD 4: WE VERSTERKEN DE LEEFBAARHEID VAN STEDEN	44
OD1: Met het Vlaams stedenbeleid versterken we de labo-functie van steden en pakken we grootstedelijke uitdagingen aan.....	44
1.6. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	45
3. ISE AUDIT LOKALE BESTUREN	52
PRESTATIE-INDICATOR	52
1.7. SD 5: UITVOEREN VAN AUDITS EN DEZE ALS HEFBOOM VOOR VERBETERING GEBRUIKEN.....	53
OD 5.1: Risicogedreven audits	53
OD 5.2: Incidentgedreven aanpak van onregelmatigheden	54
OD 5.3: Samenwerken en kennisdelen.....	54
VII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD	56
VIII. LIJST MET AFKORTINGEN.....	60
IX. BIJLAGE OVERZICHT BELEIDS -EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN	62
1. Geplande beleidsinitiatieven	62
2. Beleidsevaluaties en onderzoeksinitiatieven	63
3. Nieuwe en belangrijke wijzigingen Vlaamse decreten en besluiten Vlaamse Regering	64
4. Decreetsevaluaties	74
X. BIJLAGE 'METADATA INDICATOREN'	75

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Sterke lokale besturen vormen het fundament van een toekomstgericht Vlaanderen. Daarom wil ik in 2026 als minister van Binnenlands Bestuur verder bouwen aan een sterke lokale democratie, met voldoende bestuurskracht en een modern en integer bestuur. Lokale besturen zijn immers onze eerstelijns-overheid: zij staan het dichtst bij de burger en nemen het voortouw bij complexe maatschappelijke uitdagingen.

En die zijn legio: demografische verschuivingen, digitalisering, groeiende verwachtingen van burgers, de nood aan transparantie en integriteit ... Zo'n uitdagingen vragen om een wendbare en toekomstgerichte overheid. Het is dan ook onze ambitie om samen met de lokale besturen te investeren in een bestuurscultuur die innovatie, samenwerking en vertrouwen centraal stelt. Daarbij willen we ruimte geven aan lokale autonomie, maar tegelijk zorgen voor een stevig kader dat kwaliteit, integriteit en efficiëntie waarborgt.

De beleidskeuzes die we maken, zijn gestoeld op een grondige analyse van de recente ontwikkelingen en noden bij lokale besturen. De evaluatie van de lokale en provinciale verkiezingen van 2024, de uitdagingen op het vlak van bestuurskracht, de uitbouw van een modern HR-beleid en de verdere digitalisering van de dienstverlening vormen belangrijke ankerpunten. Ook de samenwerking tussen bestuursniveaus, de ondersteuning van het platteland en de versterking van de leefbaarheid in steden en gemeenten krijgen bijzondere aandacht.

In deze beleids- en begrotingstoelichting schetsen we de strategische lijnen en prioriteiten voor 2026. Kennisdeling, innovatie en partnerschap met lokale besturen staan daarbij centraal. Tegelijkertijd willen we de kwaliteit van het bestuur bewaken en versterken, zowel via risicogedreven audits als door te anticiperen op maatschappelijke uitdagingen en kennisdeling te stimuleren.

We hebben met de Vlaamse Regering een ambitieus regeerakkoord afgesloten, ook voor de lokale besturen. Een regeerakkoord dat investeert in mensen, maar tegelijkertijd ook de rekeningen op orde houdt. De begrotingsopmaak voor 2026 is daarbij een cruciale stap op weg naar een begrotingsevenwicht in 2027. Daarom werden overheidsuitgaven, subsidies, maar ook onze eigen werking kritisch tegen het licht gehouden. Zo houden we onze overheidsfinanciën ook de komende generaties gezond én creëren we voldoende ruimte voor investeringen en beleid.

Samen met alle betrokken partners wil ik er zo voor zorgen dat elke gemeente beschikt over een krachtige en moderne administratie, met voldoende en goed opgeleid personeel en voldoende slagkracht om haar uitdagende taak in 2026 efficiënt aan te gaan. Zo bouwen we samen aan een Vlaanderen waar lokale besturen elke dag het verschil maken voor hun inwoners.

Hilde Crevits,
Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenland,
Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken,
Sociale Economie en Zeevisserij

III. SAMENVATTING

Als minister van Binnenlands Bestuur wil ik in 2026 verder bouwen aan een versterkte lokale democratie (SD1). Na de grondige evaluatie van de lokale en provinciale verkiezingen van 2024 in het afgelopen jaar, vertaal ik de inzichten uit deze evaluaties in concrete beleidsinitiatieven en een conceptnota ter voorbereiding van de lokale verkiezingen en de daaropvolgende installatie van de lokale en provinciale bestuursorganen in 2030.

De rol van de gemeenteraad blijft een prioriteit. In 2026 werk ik verder aan de uitvoering van de conceptnota over de versterking van de gemeenteraad en het statuut van de mandataris. Via een wijzigingsdecreet en gerichte ondersteuning, zoals infosessies, wil ik de positie van gemeenteraadsleden versterken en hun toegang tot beleidsinformatie verbeteren.

Het bestuurlijk toezicht wordt verder geïnventariseerd en geherdefinieerd. Ik zet in op een efficiënte klachtenbehandeling en evalueer de adviesplicht bij samenwerkingsverbanden. Integriteit en deontologie krijgen een structurele verankering via een wijzigingsdecreet van het DLB. De deontologische commissie krijgt een proactieve rol, met een verplichte evaluatie van de deontologische code. De bespreking en reflectie over nevenfuncties en de mogelijkheid tot tuchtrechtelijke maatregelen bij ernstige deontologische inbreuken worden decretaal vastgelegd.

Verder zal ik inzetten op het versterken van de bestuurskracht van lokale besturen (SD2). Ik voorzie naast een aanzienlijke algemene financiering in bijkomende subsidies voor gemeenten die geconfronteerd worden met grootstedelijke uitdagingen. Ook het platteland krijgt bijzondere aandacht.

Ik zet in op een geïntegreerde ondersteuning van lokale besturen, met aandacht voor het doorbreken van verkokering en het herwaarderen van het planlastendecreet.

De samenwerking tussen bestuursniveaus wordt gestroomlijnd: ik evalueer de tussenstructuren en bereid de juridische fusie van gemeenten en OCMW's voor. Vrijwillige fusies blijven ondersteund door middel van een fusiebonus en maximale begeleiding door het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB).

Digitalisering en samenwerking staan centraal in mijn beleid. Ik zet in op een versnelde digitalisering van de overheidsdienstverlening, onder meer met het VLOCA Canvas en met een vernieuwde aanpak van 'Gemeentehuis van de Toekomst'. Ik stimuleer kennisdeling en capaciteitsopbouw, zodat lokale besturen sterker datagedreven kunnen werken.

Op vlak van HR en sociale relaties zal ik veel belang hechten aan het sociaal overleg en het imago van lokale besturen als werkgever. ABB blijft lokale besturen ondersteunen bij het uitbouwen van een modern personeelsbeleid. Lokale besturen zullen te maken krijgen met verschillende uitdagingen (o.a. de impact van de beperking van de werkloosheid in de tijd), zij zullen op het ABB kunnen rekenen voor de nodige steun, kennis en informatie.

In het kader van SD3 werk ik verder aan een moderne relatie tussen religie en staat. De werking van de ISD wordt versterkt, het Eredienstendecreet gemoderniseerd en de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging geactualiseerd.

Eveneens versterk ik de leefbaarheid van steden (SD4). Ik zet in op kennisdeling via onder meer het Kenniscentrum Vlaamse Steden en de verdere ondersteuning van lokale besturen rond maatschappelijke uitdagingen. De link tussen het Vlaamse en Europese stedelijke beleid wordt verder uitgebouwd.

Tot slot blijft Audit Vlaanderen in 2026 een onafhankelijke en cruciale partner voor goed bestuur. Het agentschap voert een risicogedreven en integrale auditstrategie uit over Vlaamse en lokale overheden heen, met bijzondere aandacht voor maatschappelijke uitdagingen zoals informatieveiligheid, digitale transformatie en crisisweerbaarheid. Via afgestemde auditplanning met andere controleactoren worden overheidsbrede knelpunten beter gesignaleerd, en incidentgedreven onderzoeken van onregelmatigheden kordaat opgevolgd. Audit Vlaanderen blijft ook een betrouwbaar meldpunt voor klokkenluiders.

Als centrale auditfunctie voor de overheden in Vlaanderen heeft het agentschap een bijzondere positionering en rol om over entiteiten en bestuurslagen heen te kijken. Dit sluit aan bij de ambitie van de Vlaamse Regering om de bestuurlijke werking van alle overheden te optimaliseren en verkokering tegen te gaan. De onafhankelijkheid, objectiviteit en deskundigheid van Audit Vlaanderen zijn essentieel en worden blijvend bewaakt. Zo levert het agentschap inzichten die actief worden meegenomen in de evaluatie en bijsturing van het beleid, en draagt het bij aan een slagkrachtige, professionele en integere overheid die het maatschappelijk vertrouwen versterkt.

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

Niet van toepassing.

V. BELEIDSVELDEN: OVERZICHT PER PROGRAMMA

TOTAAL - BINNENLANDS BESTUUR, STEDENBELEID EN AUDIT LOKALE BESTUREN, excl. apparaatsuitgaven en programma B

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2025	48.329	875	0	4.876.883	4.860.558
Bijstelling BO 2026	-6.943	-875	0	-6.325	12.768
BO 2026	41.386	0	0	4.870.558	4.873.326

PROGRAMMA SM - BINNENLANDS BESTUUR EN STEDENBELEID

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2025	48.329	875	0	4.876.883	4.860.558
Bijstelling BO 2026	-6.943	-875	0	-6.325	12.768
BO 2026	41.386	0	0	4.870.558	4.873.326

VI. BELEIDSVELD I: BINNENLANDS BESTUUR EN STEDENLEBEID

1. ISE BINNENLAND

PRESTATIE-INDICATOR

Benaming	De verhouding tussen de algemene en de specifieke financiering
Definitie	Dit percentage geeft de verhouding weer tussen de werkingssubsidies die de Vlaamse gemeenten en hun OCMW van de Vlaamse overheid en de andere overheidsniveaus (vooral de federale overheid) ontvangen als algemene financiering en de werkingssubsidies die ze ontvangen om er specifieke uitgaven mee te financieren. Het resultaat wordt bekomen door de algemene werkingssubsidies van de gemeenten en hun OCMW voor een bepaald boekjaar te delen door de ontvangen specifieke werkingssubsidies voor hetzelfde boekjaar. Het cijfer voor de specifieke werkingssubsidies bevat ook de werkingssubsidies die de gemeenten boeken voor de lonen die het Vlaams departement Onderwijs voor rekening van de gemeenten betaalt aan het gemeentelijk onderwijzend personeel en de federale tussenkomst voor de sociale maatschappelijke dienstverlening via het OCMW.
Laatste gekende waarde	De ontvangsten uit algemene werkingssubsidies van de Vlaamse gemeenten en OCMW's voor het boekjaar 2024 bedragen 4.546.639 Keuro. De ontvangsten uit specifieke werkingssubsidies van gemeenten en OCMW's voor 2024 bedragen 2.981.954 Keuro. De verhouding tussen beide bedraagt 152,47% (absolute cijfers afgerond op het duizendtal en volgens de rekeningen 2024 die beschikbaar waren op 15 september 2025).
Streefwaarde/-norm	Een verhouding boven 175%.
Beleidsmatige relevantie	Hoe hoger de verhouding tussen beide, hoe sterker de lokale autonomie. Algemene financiering is immers voorwaardenvrij waardoor lokale besturen volledig vrij zijn deze financiering te gebruiken en niet gebonden zijn aan enige voorwaarden, doelstellingen of rapporteringen. Deze indicator kadert in OD 2.1 (We financieren de lokale besturen op een duurzame wijze). Doordat ook de federale tussenkomst voor de sociale maatschappelijke dienstverlening via het OCMW vervat is in het cijfer voor de specifieke werkingssubsidies, wordt de verhouding tussen de algemene en de specifieke financiering niet alleen

	beïnvloed door de Vlaamse overheid, maar ook door de federale overheid.
Koppeling met Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of Landenspecifieke Aanbevelingen	Geen.
Budgettaire relevantie	De algemene en de specifieke financiering van de lokale besturen vormt een belangrijke uitgavenpost in de Vlaamse begroting. Dit bedrag maakt veruit het leeuwendeel uit van het budget van ABB.

1.1. SD 1: WE VERSTERKEN DE LOKALE DEMOCRATIE

OD 1.1: We evalueren de kiesregelgeving (in brede zin)

Tijdens het jaar 2025 werden de regels die betrekking hebben op het verkiezingsproces en de organieke regels die betrekking hebben op de meerderheidsvorming en de installatie van de organen grondig geëvalueerd.

Er worden drie evaluatierapporten opgeleverd:

- Een eerste betreft een evaluatie van de afschaffing van de opkomstplicht. Hierbij werd aan de hand van een survey het stemgedrag en de houding van burgers bij de lokale en provinciale verkiezingen van 13 oktober 2024 geanalyseerd.
- Een tweede evaluatierapport behandelt het verloop van de lokale en provinciale verkiezingen van 13 oktober 2024, zowel op juridisch vlak als op vlak van de praktische organisatie en communicatie. Het hele proces werd tegen het licht gehouden zonder voorafnames.
- Een derde evaluatierapport neemt de nieuwe organieke regels met betrekking tot de coalitievorming, de aanduiding van de burgemeester en de vervroegde installatie van de raden onder de loep.

Op basis van deze evaluatierapporten en op basis van de bespreking ervan binnen de Commissie Binnenlands Bestuur zal ik een conceptnota aan de Vlaamse Regering voorleggen waarin de initiatieven worden opgenomen om de kiesregelgeving en de organieke regelgeving bij te sturen. Die conceptnota zal de basis vormen voor een wijzigingsdecreet, waarvan later op het jaar een voorontwerp aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd voor een eerste principiële goedkeuring.

Ik heb ook een evaluatie gedaan van de onverenigbaarheden zoals opgenomen in het decreet over het lokaal bestuur. De beleidsvoorstellen daaromtrent worden mee opgenomen in voormelde conceptnota.

OD 1.2: We zorgen voor een vlotte organisatie van de (digitale) lokale verkiezingen 2030

In 2026 werk ik verder aan de voorbereiding van de lokale en provinciale verkiezingen van 2030. Concreet betekent dit dat ik het contract vernieuw voor de verkiezingssoftware die wordt gebruikt voor het beheer van kandidaturen en resultaten. Daarnaast verken ik een nieuwe interfederale overheidsopdracht voor de vervanging van stemcomputers die niet langer inzetbaar zijn. Tot slot stuur ik ook aan op de verbetering van bestaande processen en procedures, en laat ik onderzoeken in welke mate de administratieve processen in het stembureau verder kunnen worden gedigitaliseerd.

Het agentschap werkt in interfederale werkgroepen verder samen met de andere verkiezingsoverheden binnen België en bewaakt de autonomie in de organisatie van de verkiezingen waarvoor ze verantwoordelijk is. Bovendien verzorgt het agentschap de opslag van het resterende stempapier en maakt gebruik van cloud- en datacenterdiensten ter ondersteuning van de website 'vlaanderenkiest.be'.

		Bedrag 2026 (in keuro)
SJ0-1SMC2GB-WT	Bijstand voor technische en veiligheidsexpertise	100
	Externe (juridische) analyses en adviezen	59
	Opslag stempapier	20
	Cloud en datacenterdiensten website 'vlaanderenkiest.be'	18

OD 1.3: We versterken de gemeenteraad

De lokale besturen vormen het fundament van het bestuurlijk landschap in Vlaanderen. De uitdagingen en verantwoordelijkheden voor de lokale besturen zijn complexer en uitgebreider geworden. De toenemende complexiteit vereist van lokale mandatarissen een deskundige en strategisch onderbouwde invulling van hun mandaat. Dit vraagt om een versterkte rol van de gemeenteraad en een herziening van het statuut van de lokale mandataris.

In 2025 werk ik verder aan een conceptnota over de versterking van de gemeenteraad en het statuut van de mandataris. Daarin zijn verschillende voorstellen opgenomen om de gemeenteraad te versterken. Deze voorstellen gaan onder meer in op de verhouding van de raad tot het college, de verhouding van de representatieve democratie tot de participatieve democratie, het statuut van de mandatarissen, de gemeente als holding vanuit het perspectief van de betrokkenheid in en controle op samenwerkingsvormen en het verhogen van toegankelijkheid van de BBC-gegevens en de transparantie van de lokale financiën voor de gemeenteraadsleden. We verminderen het aantal lokale mandaten. We hebben oog voor het evenwicht tussen het aantal schepenen en het aantal gemeenteraadsleden. Die conceptnota vormt de basis voor een wijzigingsdecreet waarvan in 2026 een voorontwerp aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd voor een eerste principiële goedkeuring. Ik vraag de lokale besturen de vrijgekomen middelen te investeren in ondersteuning voor de mandatarissen.

In 2026 onderzoeken we op basis van een interne beleidsevaluatie de mogelijkheden tot een verdere vereenvoudiging van de verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen van de lokale besturen.

Ik zet daarnaast verder in op opleiding en ondersteuning voor de gemeenteraadsleden. Het gaat concreet om het verder sensibiliseren van de gemeenteraadsleden via infosessies en informatiecampagnes over onder andere deontologie en integriteit, hun verantwoordelijkheden en mogelijkheden tot opvolging van samenwerkingsverbanden,...

OD 1.4: We responsabiliseren de besturen door de rol van het administratief toezicht af te bakenen en tegelijk hen te ondersteunen

De rol van het bestuurlijk toezicht en de ondersteuning naar lokale besturen toe bestaat uit drie luiken.

Een eerste luik is de toegang tot toezichtinstrumenten voor de burger. Het is voor burgers niet altijd duidelijk waarvoor en wanneer ze bij de Vlaamse overheid terecht kunnen met klachten over hun lokaal bestuur. Het gevolg is dat burgers soms de melding krijgen dat de instantie die zij hebben aangeschreven niet bevoegd is om de klacht te behandelen. In de eerste plaats onderzoeken we de klachten die ingediend worden bij de algemene toezichthouder. We vertrekken daarbij vanuit de opdracht van het

administratief toezicht om de overeenstemming met het recht te garanderen. In de gevallen waar de algemeen toezichthouder niet bevoegd is, bijvoorbeeld omdat er een specifiek toezicht geldt, zetten we in op een vlotte doorverwijzing ten behoeve van de rechtszoekende.

In 2026 zal ik verder het bestaande specifiek bestuurlijk toezicht op de lokale besturen inventariseren. We streven naar een duidelijke verhouding met het algemeen administratief toezicht en een meer doordacht gebruik van de verschillende toezichtsvormen binnen de Vlaamse overheid. Samen met de bevoegde collega's binnen de Vlaamse overheid bekijk ik daarom de mogelijkheden om binnen de Vlaamse overheid de klachtenbehandeling over lokale beslissingen efficiënter te maken.

Een tweede luik heeft betrekking op de afbouw van vormen van goedkeuringstoezicht. In de vorige bestuursperiode is het goedkeuringstoezicht op de oprichtingen en statutenwijziging van samenwerkingsverbanden verder afgebouwd. Samenwerkingsverbanden moeten voortaan een advies inwinnen voorafgaand aan hun oprichting of statutenwijziging. Deze lichtere vorm van toezicht responsabiliseert de lokale besturen verder, terwijl het verplicht voorafgaand advies een bijkomende troef kan zijn voor de gemeenteraad om haar controle-opdracht beter te kunnen uitoefenen. In 2026 zal ik de adviesplicht, die dan twee jaar van kracht zal zijn, aan een evaluatie onderwerpen.

Een derde luik heeft betrekking op vervanging van het zogenaamde "verscherpt toezicht" door een remediëringstraject. Op 2 juni 2025 werd een samenwerkingsprotocol afgesloten tussen de minister, de gouverneurs, ABB en Audit Vlaanderen met als doel om de procedure na een forensische audit te verduidelijken, waarbij er enerzijds een opvolging is van de aanbevelingen door Audit Vlaanderen en er anderzijds een begeleiding is voor lokale besturen door de gouverneur om de globale integriteitsaanpak te versterken. Daarnaast werd er een ontwerp van decreet (wijziging decreet over het lokaal bestuur) ingediend waarbij dit remediëringstraject decretaal wordt verankerd. Dit ontwerp van decreet werd op 5 september 2025 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering en moet nu het parlementair proces doorlopen. Tegelijk wordt gewerkt aan de praktische ondersteuningsmaatregelen om de gouverneur te ondersteunen tijdens zijn of haar coachingopdracht en om het remediëringstraject in goede banen te leiden. (zie OD 1.5).

OD 1.5: We versterken de integriteit en de deontologie

De thema-audit van Audit Vlaanderen over het onderwerpintegriteit¹ en bredere signalen uit de praktijk tonen aan dat lokale besturen nood hebben aan een meer structurele en systematische aanpak van hun integriteits- en deontologiebeleid. Er wordt te weinig systematisch gereflecteerd over de werking van bestaande deontologische processen en hun effectiviteit, waardoor het risico bestaat dat visie, instrumenten en sensibiliseringsacties niet beantwoorden aan actuele behoeften en verwachtingen.

Bij het ondersteunen en versterken van het lokaal integriteitsbeleid is respect voor de lokale autonomie essentieel. Het zijn in de eerste plaats de lokale besturen en de lokale bestuurders zelf die zich bewust moeten zijn van het belang van een goede integriteitscultuur in hun bestuur en hierover voldoende reflecteren.

Vanuit die optiek blijft het wenselijk dat de lokale besturen hun integriteitssystemen op eigen maat organiseren, weliswaar binnen een decretaal kader dat een aantal minimumwaarborgen bevat ter ondersteuning en stimulering van het lokaal integriteitsbeleid en ter bescherming van de mandatarissen.

¹ [Thema-audit Analyse van het integriteitssysteem van lokale besturen - Globaal rapport](#)

Om die reden worden verschillende initiatieven genomen ter versterking van de deontologie en integriteit bij de lokale besturen.

Een eerste stap is een ontwerp van decreet dat het DLB wijzigt en erin voorziet dat de Vlaamse Regering de provinciegouverneur belast met het begeleiden van een remediëringstraject naar aanleiding van een forensisch auditrapport bij een lokaal bestuur. Dit ontwerp verduidelijkt de procedure na een forensische audit: enerzijds volgt Audit Vlaanderen de aanbevelingen systematisch op, anderzijds biedt de gouverneur gerichte begeleiding en ondersteuning aan het betrokken bestuur om de globale integriteitsaanpak te versterken. Dit ontwerp van decreet werd op 5 september 2025 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het zal in 2026 zijn verdere uitwerking krijgen.

In de conceptnota "Versterking van deontologie en integriteit in lokale besturen" werden bijkomende beleidsvoorstellen geformuleerd. De nota omvat een aantal wijzigingen en/of verfijningen van de bestaande bepalingen over de integriteitsinstrumenten bij de lokale besturen.

De deontologische commissie zal een meer prominente en proactieve rol krijgen. Daartoe wordt een minimale taakstelling voor de deontologische commissie decretaal verankerd. In het DLB worden een verplichte evaluatie van de deontologische code en de bijhorende processen en instrumenten opgenomen. De deontologische commissie zal nagaan of de visie nog toereikend is, of de kennis hierover actueel blijft en of sensibiliseringsacties hun doel bereiken. Dit biedt lokale besturen de mogelijkheid om hun deontologische werking tijdig bij te sturen. De gemeenteraad behoudt daarbij de bevoegdheid om de code en processen aan te passen. Ook wordt de taak van de commissie in het DLB opgenomen om klachten te behandelen over een vermeende inbreuk op een deontologische regel of een integriteitsschending door mandatarissen. Daarnaast komt er een bepaling om de potentiële kwetsbaarheid van bepaalde nevenfuncties van mandatarissen preventief te bespreken op de deontologische commissie.

Verder wordt voorgesteld om de samenstelling en werking van de deontologische commissie te verduidelijken. Lokale autonomie blijft centraal staan, maar het wordt expliciet ingeschreven om onafhankelijke experts als volwaardige leden in de commissie op te nemen. Ook wordt decretaal bepaald dat iedereen klacht kan indienen bij de commissie, wat de toegankelijkheid en transparantie versterkt.

De commissie blijft adviserend, maar haar werking moet voldoende ruimte bieden voor genuanceerde adviezen, inclusief minderheidsstandpunten als er geen consensus is. De samenhang met het bestuurlijk toezicht wordt versterkt: bij dossiers waarvoor het toezicht bevoegd is en er sprake is van een inbreuk op een deontologische regel of een integriteitsschending, zal de toezichthoudende overheid voortaan het advies van de commissie opvragen als deel van het dossier en het in aanmerking nemen bij het beoordelen van de klacht.

Tot slot zal binnen de tuchtregeling voor mandatarissen, als sluitstuk van deontologie, een bijkomend toetsingscriterium worden opgenomen, zodat ernstige deontologische inbreuken aanleiding kunnen geven tot tuchtrechtelijke maatregelen.

De conceptnota wordt momenteel voor advies voorgelegd aan de belanghebbenden. Na verwerking van eventuele adviezen zullen deze in 2026 worden uitgewerkt in een ontwerp van decreet tot wijziging van het DLB. Tegelijk zal ook het provinciedecreet worden aangepast zodat de regelgeving die geldt voor gemeenten, OCMW's en autonome gemeentebedrijven ook maximaal gespiegeld wordt voor de provincies.

1.2. SD 2: WE VERSTERKEN DE LOKALE BESTUURSKRACHT

OD 2.1: We financieren lokale besturen op een duurzame wijze

Lokale besturen genieten het grootste vertrouwen van de burgers en werken dagelijks aan een betere levenskwaliteit en dienstverlening. Ze worden geconfronteerd met steeds grotere uitdagingen, zoals bevolkingsgroei en -diversiteit, vergrijzing of digitalisering waarvoor extra investeringen nodig zijn. Sterke lokale besturen met een voldoende en duurzame financiering zijn dus essentieel.

Daarom blijf ik pleiten voor een stevige basisfinanciering vanuit Vlaanderen, zodat lokale besturen stabiel kunnen plannen en investeren. In de Vlaamse begroting voor 2026 wordt maar liefst meer dan 4,770 miljard euro aan subsidies voor de algemene financiering van de lokale besturen ingeschreven. Het betreft de volgende financieringsstromen:

	Algemene financiering 2026	Bedrag 2026 (in keuro)
1SJ0-1SMC2GC-WT	Gemeentefonds: hoofddotatie	3.402.195
	Gemeentefonds: aanvullende dotatie centrumsteden	199.504
	Gemeentefonds: aanvullende dotatie Elia-compensatie	41.500
	Gemeentefonds: aanvullende dotatie sectorale subsidies	131.010
	Gemeentefonds: aanvullende dotatie compensatie overdracht provinciale instellingen	24.610
	Regularisatiepremies vroegere contingentgesco's	332.598
	Dotatie gebaseerd op de responsabiliseringsbijdragen van de lokale besturen	392.101
	Dotatie gebaseerd op open ruimte	166.420
	Compensatieregeling niet-VIA-personeel VIA 6	47.026 (incl. index)
	Compensatie voor verlies energiedividenden	14.224
	Financiële ondersteuning voor de versterking van kleine gemeenten met faciliteiten	1.000
	Algemene financiering van de lokale besturen ter ondersteuning van een lokaal sociaal economiebeleid	17.300

	Plattelandsfonds	7.473
	Totaal	4.776.961

2.1.1. Open Ruimte

Binnen de algemene financieringslijnen moeten we vaststellen dat lokale besturen die geen centrumstad zijn verhoudingsgewijs minder middelen per inwoner ontvangen. Tegelijk worden zij geconfronteerd met meer open ruimte waarvoor zij weinig inkomsten verwerven. Nochtans gaat het beheer ervan wel gepaard met veel kosten.

Daarom wordt de algemene financiering op basis van open ruimte ook in 2026 voortgezet en verhoogd met 3,5%. Vanaf 2026 gaat het budget structureel omhoog met 35 miljoen euro, met nog eens structureel 10 miljoen euro vanaf 2027. Vanaf 2028 komt daar nog eens 15 miljoen euro structureel bovenop. Die opstappen worden de daaropvolgende jaren mee geïndexeerd aan 3,5%.

2.1.2. Financiële ondersteuning voor de versterking van kleine gemeenten met faciliteiten

Vier taalgrensgemeenten met minder dan 3000 inwoners (Bever, Herstappe, Mesen en Spiere-Helkijn) zullen vanaf 2026 recurrent een bijkomende financiële ondersteuning van 1 miljoen euro ontvangen.

Door hun beperkte omvang hebben die kleine gemeenten een aantal onvermijdelijke uitgaven die disproportioneel hoog wegen op hun beperkte budget, zoals de uitgaven voor het politiek personeel, die nodig zijn voor het democratisch functioneren van die gemeenten. Daarnaast is hun fiscale draagkracht relatief beperkt en komen die gemeenten volgens het huidige regelgevend kader niet in aanmerking voor een vrijwillige fusie, met de bijhorende overname van de schulden zoals uitgewerkt in het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur. Tot slot hebben taalgrensgemeenten bijkomende administratieve verplichtingen en vertalingskosten die de meeste andere Vlaamse gemeenten niet kennen.

2.1.3 Algemene financiering van de lokale besturen ter ondersteuning van een lokaal sociaal economiebeleid

De sectorale subsidies van de lokale regierol sociale economie en werk en van de aanvullende lokale diensten die vanuit het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS) aan lokale besturen werden gegeven, worden stopgezet op 31 december 2025. Vanaf 2026 zullen die middelen, 3 miljoen euro voor de lokale regierol en 14,3 miljoen euro voor de aanvullende lokale diensten, worden toegevoegd aan de middelen voor de algemene financiering van de lokale besturen. Die subsidies zijn vanaf 2026 dus niet langer geoormerkt en zullen vrij zijn van verantwoordings- en rapporteringsverplichtingen. Ik ben van oordeel dat de gemeenten daardoor hun beleid beter kunnen afstemmen op lokale noden.

2.1.4. Grootstedelijke problematieken

Voor de problematiek van de uitdijende effecten van het grootstedelijk gebied Brussel zet ik in 2026 de steun aan Dilbeek, Halle, Ninove en Vilvoorde (subsidie grootstedelijke problematieken) en Denderleeuw, Geraardsbergen en Zottegem (subsidie centrumfunctie mobiliteit) verder. Daarnaast zorg ik vanaf 2026 voor 5 miljoen euro extra, die ik inzet als subsidie uitdijende effecten grootstad. Deze middelen zet ik in als bijkomende ondersteuning van Denderleeuw, Dilbeek, Geraardsbergen, Halle, Ninove en

Vilvoorde, omdat hun beleidsuitdagingen toenemen. Ook bouw ik in 2026 de middenstroom (de vroegere middelen van het voormalige federale Grootstedenbeleid) naar vijf steden (Antwerpen, Gent, Mechelen, Oostende en Sint-Niklaas) af tot 5.000.000 euro (zie verder ook OD 4.1). Vanaf 2026 worden deze middelen toegekend op basis van het uitgavendecreet waarin wordt verduidelijkt dat het algemene financiering van de betrokken besturen betreft.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) treedt namens de Vlaamse Gemeenschap op in Brussel als bevoegde instantie op het vlak van gemeenschapsmateries. In 2026 ondersteun ik de VGC in haar aanpak van grootstedelijke uitdagingen met de subsidie voor grootstedelijke uitdagingen (de vroegere Stedenfondsmiddelen) voor een bedrag van 19.026.920 euro.

		Bedrag 2026 (in keuro)
SJ0-1SMC2HA-WT	Subsidie grootstedelijke problematieken	4.500
SJ0-1SMC2HA-WT	Subsidie knooppuntfunctie mobiliteit	2.500
SJ0-1SMC2HA-WT	Subsidie uitdijende effecten grootstad	5.000
SJ0-1SMC2HB-WT	Grootstedenbeleid	5.000
SJ0-1SMC2HA-WT	VGC subsidie grootstedelijke uitdagingen	19.027

OD 2.2: We ondersteunen lokale besturen door de verkokering stevig aan te pakken en de principes en filosofie van de planlasten te herwaarderen

2.2.1. Eigen ondersteuningsaanbod verfijnen voor lokale besturen

Ik zet in 2026 verder in op de coachende en ondersteunende rol van ABB als kennisadministratie en partner van de lokale besturen. Ik werk verder aan het uitbreiden en verfijnen van het basisaanbod aan ondersteuningsinstrumenten en beleidsondersteunende monitoren.

Deze beleidsondersteunende monitoren wil ik verder op elkaar afstemmen zodat lokale besturen sterker datagedreven aan de slag kunnen gaan. Ik heb de nodige voorbereidingen getroffen voor de volgende burgerbevraging Gemeente-Stadsmonitor, die in het voorjaar 2026 doorgaat in alle 285 Vlaamse steden en gemeenten. Naast de burgerbevraging wordt de nieuwe Gemeente-Stadsmonitor voorbereid, die wordt opgeleverd in het voorjaar 2027. Deze zal goed zijn voor meer dan 400 cijfers voor elk lokaal bestuur.

2.2.2. Sectorale en gebiedsgerichte samenwerking voor een geïntegreerde benadering van de lokale besturen vanuit de Vlaamse overheid

Lokale besturen worden ondersteund door diverse Vlaamse sectorale beleidsdomeinen, maar deze ondersteuning verloopt via afzonderlijke kanalen. Hierdoor ontbreekt het aan

afstemming en samenwerking tussen de Vlaamse administraties, wat leidt tot een verhoogde administratieve druk voor lokale besturen.

Daarnaast wijzen verschillende Vlaamse entiteiten een regierol toe aan lokale besturen. Deze rol erkent enerzijds hun autonomie, maar impliceert anderzijds ook verwachtingen vanuit het Vlaamse beleid. Het is essentieel om een evenwicht te vinden tussen deze twee perspectieven en lokale besturen adequaat te ondersteunen en van de nodige middelen te voorzien om hun regierol effectief op te nemen.

We werken daarbij aan een betere en meer gebiedsgerichte samenwerking tussen Vlaanderen en de lokale besturen, via het overlegmodel van de referentieregio's, zonder dat het daarbij de bedoeling is dat de referentieregio's evolueren tot een nieuwe bestuurslaag. Bij het stroomlijnen van deze lokale regierol, dragen alle beleidsdomeinen het principe van lokale autonomie hoog in het vaandel en respecteren het Belfortmodel. Vlaanderen gaat uit van maximaal vertrouwen in zijn lokale besturen en biedt een zo groot mogelijke beleidsvrijheid.

2.2.3. Ondersteuning van lokaal energie- en klimaatbeleid afwerken

In 2025 werd de vierde LEKP-subsidieronde uitbetaald aan de lokale besturen die ingetkend hebben op het lokaal energie- en klimaatpact (LEKP). De lokale besturen rapporteren over de besteding van deze LEKP-middelen in 2026.

In 2026 zal ook de vijfde en laatste LEKP-subsidieronde uitbetaald worden aan de intekenaars van het LEKP 1.0. Na de rapportering die de gemeenten over deze middelen uitbrengen (in 2027) zullen hiermee de lopende financiële engagementen in het kader van LEKP afgewerkt zijn.

Op 18 juli 2025 keurde de Vlaamse Regering de actualisatie van het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) goed. Om de doelstellingen uit het VEKP te realiseren is er nood aan een goede samenwerking tussen het lokale niveau en Vlaanderen. Daarom vorm ik het LEKP om tot een structureel dialoogplatform dat alle klimaatgerelateerde Vlaamse beleid richting lokale besturen helder kanaliseert, knelpunten wegwerkt en zorgt voor eenduidige, resultaatgerichte steunmaatregelen zonder administratieve ballast. Om tot een gecoördineerde aanpak te komen zal ik in overleg treden met de ministers bevoegd voor Omgeving, Mobiliteit en Klimaat en Energie.

Ook in 2026 worden de eerder aangegane engagementen zorgvuldig afgewerkt. Het 100 Wijkenplatform, dat inzet op kennisdeling en het wegwerken van drempels bij de uitvoering van het lokale energie- en klimaatbeleid, loopt eind 2026 af. Eveneens zetten we de werking van de technische assistentiehubs voort tot eind 2026, om gemeenten blijvend te ondersteunen bij de uitbouw van lokale energiegemeenschappen.

Om de impact van de invoering van ETS2 te compenseren wordt op het Europese niveau een Sociaal Klimaatfonds (SKF) opgericht met een deel van de veilingsinkomsten van ETS2. Het doel van dit fonds is om een sociaal verantwoorde transitie naar klimaatneutraliteit in te zetten, en de negatieve gevolgen voor energie- en transportarme huishoudens te beperken. Lidstaten kunnen tussen 2026-2032 middelen ontvangen uit het fonds. In dit kader werd het Vlaams Sociaal Klimaatplan op 18 juli 2025 principieel goedgekeurd, dat sociale maatregelen voor lokale besturen bevat.

2.2.4. Ondersteuning lokale besturen door gepaste instrumenten aan te reiken in kader van veiligheid

Om te vermijden dat lokale overheden ongewild georganiseerde en ondermijnende criminele activiteiten en personen zouden faciliteren, werd vorige legislatuur het decreet houdende de bevordering van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (het

DIOB-decreet) opgesteld. Het DIOB-decreet laat openbare besturen toe op grond van een verhoogd risico op crimineel misbruik op gegronde wijze vergunningen, concessies, subsidies en dergelijke te weigeren, te schorsen of op te heffen, of er voorwaarden aan te verbinden. Ik bereid daarom, samen met de Vlaamse minister bevoegd voor justitie, de inwerkingtreding van DIOB voor, met aandacht voor de ondersteuning van lokale besturen in de uitwerking hiervan.

Daarnaast zet ik verder in op de ondersteuning van de gemeentelijke vrijwilligerskorpsen via de toekenning van een subsidie aan Rode Kruis-Vlaanderen. Op die manier lever ik een bijdrage aan het versterken van de burgerlijke weerbaarheid in Vlaanderen, door burgers gericht op te leiden in EHBO en hen op ondersteunende wijze in te zetten bij crisissituaties.

OD 2.3: We maken werk van een versnelde digitalisering van de overheidsdienstverlening

2.3.1 Beleidsinstrumenten ter ondersteuning van lokale besturen bij hun digitaliseringstrajecten

In 2026 zet ik in op een verdere verfijning van het VLOCA Canvas, zodat dit instrument nog beter inzetbaar wordt als laagdrempelige ondersteuning voor lokale besturen en hun partners. De doorgedreven ontwikkeling van het Canvas is noodzakelijk om synergiën te creëren binnen het brede Vlaamse ondersteuningsaanbod rond digitalisering. Lokale besturen krijgen hierdoor een geïntegreerd hulpmiddel dat niet alleen praktisch bruikbaar is in hun dagelijkse werking, maar ook strategische richting geeft aan hun digitale transformatie. Dit vertaalt zich in meer gerichte investeringen, hechtere samenwerking en een grotere digitale slagkracht.

Ik hecht veel belang aan de verdere ondersteuning van lokale besturen om hun digitale veiligheid te versterken. Daarom volg ik het aanbod van het Vlaams Centrum Digitale Veiligheid nauw op en zorg voor voldoende afstemming met de ondersteuningsnoden van lokale besturen.

Een inclusief beleid, zodat niemand achterblijft in deze digitale omwenteling, is daarbij het vertrekpunt. Daarom blijf ik, samen met de minister bevoegd voor Gelijke Kansen, inzetten op e-inclusie, om ervoor te zorgen dat alle inwoners ergens terechtkunnen met hun digitale leervragen of hulpvragen bij onlinedienstverlening. We onderzoeken de mogelijkheden om de digibanken via lokale inbedding ook na juli 2026 verder te kunnen zetten.

2.3.2. Initiatieven voor kennisdeling, capaciteitsopbouw en opschaling bij de lokale besturen

In 2026 operationaliseer ik de vernieuwde aanpak van 'Gemeentehuis van de Toekomst'. Met dit programma ondersteun ik lokale besturen bij het bepalen van digitale prioriteiten, het werken met een gezamenlijk portfolio en het eenvoudig afnemen van succesvolle oplossingen. Ik stimuleer de interbestuurlijke samenwerking, zodat oplossingen schaalbaar en herbruikbaar zijn. Daarbij heb ik bijzondere aandacht voor digitale inclusie en zorg ik ervoor dat digitale dienstverlening niet ten koste gaat van fysieke dienstverlening.

Dit moet uitmonden in een permanente ondersteuningsstructuur voor digitalisering van de lokale besturen die ik samen met de minister-president binnen een bredere strategie zal opmaken.

Om dit proces de nodige slagkracht te geven, laat ik een stuurgroep samenstellen die niet louter operationeel of adviserend werkt, maar een breed mandaat heeft om met gezag standpunten in te nemen voor de volledige sector.

Lokale besturen hebben de leiding in dit verhaal, ABB neemt de rol op als facilitator. Ik zal in 2026 oproepen lanceren naar concrete digitaliseringsnoden waar lokale besturen rond willen samenwerken. De Stuurgroep Ondersteuning Digitalisering Lokale Besturen zal deze beoordelen en prioriteren. Ik zal erop toezien dat deze stuurgroep tegelijk een forum wordt waar breed draagvlak kan worden gecreëerd en waar de collectieve belangen van de lokale besturen scherp en duidelijk naar voren worden gebracht.

Met deze aanpak wil ik bewerkstelligen dat de lokale besturen zelf, daarbij ondersteund door deze ondersteuningsstructuur en ABB, richting geven aan het uitbouwen van hun dienstverlening met onderbouwde oplossingen en samenwerking, zodat ze niet enkel betere digitale projecten realiseren, maar ook sterker, duurzamer en inclusiever worden bij het verbeteren van hun dienstverlening.

Ik zal het 'Open Proces Huis' verder promoten als ondersteunende toepassing om procesinformatie onder lokale besturen te delen en van elkaar te hergebruiken. Ik zorg ervoor dat extra procesinformatie in het 'Open Proces Huis' beschikbaar wordt gemaakt. Tegelijk zet ik in op het samenbrengen van lokale besturen op het vlak van procesbeheer zodat zij hierin elkaar kunnen versterken. Ik exploreer bovendien op welke manier we in de toekomst alle beschikbare procesinformatie op een meer slimme manier kunnen inzetten met het oog op meer efficiënte automatisering en digitalisering van de processen bij lokale besturen.

Verder verken ik, samen met de minister-president, op welke manier het ecosysteem voor digitale vereenvoudiging en het Vlaams Data Integratieplatform elkaar kunnen versterken zodat lokale besturen efficiënt en volwaardig deel uitmaken van een datagedreven overheid gericht op proactieve dienstverlening.

2.3.3. Ecosysteem voor digitale vereenvoudiging

Ik zet in 2026 verder in op digitale vereenvoudiging door bestaande oplossingen voor kwaliteitsvol hergebruik van data verder uit te rollen. Hiermee wil ik onder meer mijn schouders zetten onder de vermindering van de rapporterings- en planlasten.

Zo zet ik verder in op de versterking van de expertise bij lokale besturen in de opzet van slimme lokale databronnen. Dit zorgt ervoor dat besturen hun eigen data in beheer houden en interoperabel ontsluiten voor hergebruik. Het stelt hen ook in staat om te beheren wie toegang mag krijgen tot deze data. In 2026 wil ik hiervoor open software componenten ter beschikking stellen, die gebruik maken van betrouwbare en transparante artificiële intelligentie. Lokale besturen kunnen de data uit deze bronnen hergebruiken voor hun interne werking en bij hun besluitvorming.

Verder wil ik in 2026 onderzoeken welke verbeteringen inzake de gegevens over lokale mandaten in de Mandatendatabank aangebracht kunnen worden. Ook zal ik nagaan hoe besturen deze data over hun lokale mandatarissen beter kunnen hergebruiken en wil ik met deze data zelf besluitsjablonen rond mandatenwissels realiseren.

Ik bouw verder aan de al bestaande mogelijkheden om data uit het register van verkeersmaatregelen te hergebruiken bij de opmaak van aanvullende reglementen op het wegverkeer. Ik zal een toepassing ontwikkelen waarmee een aanvullend reglement op het wegverkeer automatisch wordt gegenereerd op basis van een signalisatieplan.

Ik wil de besturen verder ondersteunen bij het slimmer ontsluiten van informatie richting de burger, ondernemer, lokaal bestuur en vereniging. Als voorbeeld wil ik 'Lokaal Beslist' laten doorgroeien naar een betrouwbare applicatie voor het ontsluiten van informatie.

Ik onderzoek in dit opzicht of het wenselijk is om de Besluitendatabank voor lokale besturen en Vlaamse overheid te laten integreren met Lokaal Beslist.

Dankzij een koppeling met de Interbestuurlijke Producten en Dienstencatalogus (IPDC) zullen lokale besturen in 2026 op het Loket voor Lokale Besturen een overzicht kunnen raadplegen van de producten en diensten van de Vlaamse overheid. Mijn administratie zet, in samenwerking met Digitaal Vlaanderen, verder in op de datakwaliteit van de gegevens en informatie die ik via dit platform wil ontsluiten naar de lokale besturen en onderzoekt welke bijkomende informatie, zoals dossierstatussen, gedeeld kunnen worden via dit platform. Daarnaast beoog ik de Lokale Producten en Dienstencatalogus (LPDC) verder te ontwikkelen met onder meer een feedbackfunctionaliteit zodat andere gebruikers binnen de hoofdlokettenstrategie aan de slag kunnen met kwalitatievere data.

OD 2.4: We maken werk van een gestroomlijnde en transparante samenwerking tussen bestuursniveaus en lokale besturen onderling

In het kader van de hervorming van het bestuurlijk landschap gaf ik in 2025 opdracht voor een extern onderzoek naar de tussenliggende structuren waarin gemeenten participeren. Het onderzoek schetst de situatie in Vlaanderen en vergelijkt deze met Nederland. Op macroniveau wordt gekeken naar de rolverdeling en congruentie van de verschillende structuren.

Ook in de toekomst zal intergemeentelijke samenwerking cruciaal blijven voor een efficiënte en effectieve dienstverlening aan de burger. De meer dan 2000 samenwerkingsverbanden en andere verzelfstandigde entiteiten vormen vandaag nog te veel een ondoorzichtig geheel aan overheidsstructuren. Daarom inventariseer en evalueer ik de gemeentelijke tussenstructuren (intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en verzelfstandigingsvormen) in 2026. Het is daarbij de ambitie om via de referentieregio's het aantal gemeentelijke tussenstructuren af te bouwen, zonder dat het daarbij de bedoeling is dat de referentieregio's evolueren tot een nieuwe bestuurslaag.

Ten slotte nodig ik in een vroege fase de federale overheid uit om een luik m.b.t. alle (inter)federale samenwerkingsverbanden toe te voegen aan de evaluatie van de tussenstructuren. In dat kader dringen we aan om de federale bestuurlijke indelingen integraal af te stemmen op de Vlaamse regiovorming.

In 2026 zal ik met betrekking tot de gemeentelijke tussenstructuren op basis van een interne beleidsevaluatie de mogelijkheden onderzoeken tot vereenvoudiging van de organieke regelgeving over de verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen in het DLB. Daarbij plan ik ook een interne beleidsevaluatie van het bijzonder toezicht (het goedkeuringstoezicht en de adviesplicht) op oprichtingen en statutenwijzigingen van samenwerkings- en verzelfstandigingsvormen uit het DLB. Verder onderzoek ik de oprichting van een centraal register van samenwerkings- en verzelfstandigingsvormen om de samenwerking tussen bestuursniveaus transparanter en efficiënter te maken.

Ik bereid de juridische fusie van gemeenten en OCMW's in 2026 voor door overleg met de federale overheid. Afhankelijk van het federale traject start ik de voorbereiding van aanpassingen aan de organieke regelgeving, voornamelijk het DLB, als gevolg van deze integratie. Dit moet leiden tot een volledige juridische integratie van beide rechtspersonen. De impact op het onderscheid dat vandaag gemaakt wordt tussen enerzijds de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en anderzijds de verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn, zal ik nauwlettend opvolgen.

OD 2.5: We blijven lokale besturen ondersteunen om te werken aan schaalvergroting via vrijwillige fusies

In de loop van 2025 werd een grondige evaluatie uitgevoerd van de operatie die geleid heeft tot de gemeentefusies van 1 januari 2025. Deze evaluatie beoogde zowel het decretaal kader als het organisatorische luik waarbij een breed scala aan stakeholders werd bevroegd.

Het evaluatierapport plan ik samen met de conceptnota over de aanpak van vrijwillige fusies eind 2025 aan de Vlaamse Regering voor te leggen. Ik wil gemeenten die er zelf van overtuigd zijn dat ze onvoldoende bestuurskracht hebben om hun taken tot een goed einde te brengen - bijvoorbeeld omdat het hen ontbreekt aan ambtelijke capaciteit of aan schaalgrootte - ondersteunen bij de realisatie van een vrijwillige fusie. Immers in dat geval kan een vrijwillige fusie een antwoord zijn om zowel het Vlaamse als het lokale beleid te realiseren, met behoud van de nabijheid van het lokale niveau.

Ik behoud het huidige fusiekader, vertrekkend van vrijwilligheid en lokale autonomie. Lokale besturen krijgen zo de kans om zelf het toekomstige bestuur mee vorm te geven.

Ik behoud een fusiebonus in de vorm van een schuldovername en hou daarbij voldoende rekening met de kosten van het transitieproces zelf. Ik zal daarover in 2026 een besluit aan de Vlaamse Regering voorleggen. Het departement Financiën en Begroting reserveert voor schuldovername in het kader van vrijwillige gemeentefusies een totaalbudget van 150 miljoen euro.

Verder optimaliseer ik het ondersteuningsaanbod van ABB. Het agentschap zal in deze legislatuur de lokale besturen die willen fusioneren maximaal ondersteunen doorheen het volledige fusietraject. Hierbij vertrek ik van de geleerde lessen uit de vorige fusietrajecten. Ik voorzie een leidraad voor logische en kwaliteitsvolle vrijwillige fusies.

OD 2.6 HR en sociale relaties

2.6.1. Sociale relaties

Op 14 maart 2025 werd in de schoot van het Comité C1 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Deze overeenkomst blaast het sociaal overleg binnen het Comité C1 nieuw leven in en verankert de inspraak van lokale en provinciale werkgevers duurzaam in het sociale overleg.

Tegelijk werd het huishoudelijk reglement van de voorvergadering geactualiseerd. Deze aanpassingen waarborgen een volwaardig sociaal tripartiet overleg dat door alle partijen wordt gerespecteerd.

Met deze overeenkomst is een belangrijke stap gezet in het herstel van vertrouwen tussen alle betrokken partijen, wat moet leiden naar een stabiel en constructiever onderhandelingsplatform. Zo heeft de Vlaamse Regering het engagement aangegaan om aan de (sectorale) akkoorden van de sociale partners waarmee zij heeft ingestemd, de gepaste gevolgen te geven en indien nodig om te zetten in reglementaire bepalingen.

Constructief sociaal overleg vormt de basis voor een duurzaam en gedragen HR-beleid. In het licht van de recente evoluties op vlak van personeelsbeleid binnen de Vlaamse overheid (Expedië Talent) en de lokale besturen (het vernieuwde rechtspositiebesluit) gaf ik in 2025 de opdracht aan het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing om een onderzoeksproject op te zetten omtrent kwalitatief sociaal overleg in Vlaanderen – meer specifiek in respectievelijk het Sectorcomité XVIII en Comité C1. Het onderzoek zal een overzicht bieden van de voornaamste knelpunten bij de toepassing van het vakbondsstatuut en de mogelijke bijhorende oplossingen. Het eindrapport, met opleveringsdatum eind 2025, zal onder andere worden besproken in de schoot van het

Comité C1 en het Sectorcomité XVIII. In 2026 zal ik aan de slag gaan met de aanbevelingen uit het eindrapport van het onderzoek.

Ik ondersteun de gesprekken tussen de sociale partners om te komen tot een nieuw sociaal akkoord.

2.6.2. Ondersteunende rol om personeelsbeleid vorm te geven, rekening houdend met sociaal overleg

Om het imago van lokale besturen als aantrekkelijke werkgevers te versterken en hen te ondersteunen in hun zoektocht naar talent, lanceerde ABB in het voorjaar 2025 de mediacampagne 'Werk voor je lokaal bestuur'.

Het ABB blijft ook in 2026 verder inzetten op de ondersteuning van de lokale en provinciale besturen bij het uitbouwen van een modern personeelsbeleid. Het digitaal platform "vlaanderen.be/rechtspositieregeling" wordt voortdurend aangevuld met nieuwe informatie of aangepaste regelgeving, inclusief het belang van het respecteren van het syndicaal statuut.

Uiteraard volg ik de Europese regelgeving op de voet en zal ik, binnen mijn bevoegdheden en na grondig overleg met de sociale partners, de nodige stappen zetten om nieuwe richtlijnen correct en transparant te vertalen naar reglementaire bepalingen.

In dezelfde geest zet ik mij in om, opnieuw in samenspraak met de sociale partners, helderheid en rechtszekerheid te bieden naar aanleiding van het arrest van het Grondwettelijk Hof dat het decreet van 16 juni 2023 tot wijziging van het Provinciedecreet (9 december 2005) en het decreet over het lokaal bestuur (22 december 2017) heeft vernietigd. Daarbij zal ik rekening houden met de aangekondigde pensioenhervormingen die ook een impact zullen hebben voor lokale en provinciale besturen.

2.6.3. Ondersteunende rol om uitdagingen op vlak van personeelsinzet aan te gaan

De federale maatregel tot inperking van de duur van de werkloosheidsuitkering zal een aanzienlijke impact hebben op de werking van de OCMW's en, bij uitbreiding, op de lokale besturen volgens het Belfortmodel. Door deze hervorming zullen wellicht meer personen die hun recht op een werkloosheidsuitkering verliezen, een beroep doen op het OCMW voor maatschappelijke integratie en financiële steun. Dit leidt mogelijk tot een verhoogde werkdruk voor maatschappelijk werkers, die geconfronteerd worden met een groeiend aantal complexe dossiers en een grotere nood aan maatwerk in begeleidingstrajecten. Deze extra werkdruk zal wellicht ook ruimer dan het OCMW voelbaar zijn op de dienstverlening van de lokale besturen en bijgevolg op het welzijn van die betrokken personeelsleden.

Daarnaast hebben recente en geplande pensioenhervormingen eveneens een grote impact op het personeelsbeleid van lokale besturen. Ze zullen geconfronteerd worden met bijkomende uitdagingen rond personeelsplanning, re-integratie en het motiveren van oudere medewerkers. Lokale besturen zullen er alles aan moeten doen om aantrekkelijk te blijven als werkgever.

Om de lokale besturen en OCMW's te ondersteunen bij deze uitdagingen, kies ik voor een ondersteuningsaanbod door het bundelen en toegankelijk maken van relevante informatie via de website van het ABB. Daarbij wordt ingezet op duidelijke communicatie, het delen van goede praktijkvoorbeelden en het stimuleren van samenwerking tussen lokale besturen en externe partners. Indien nodig en mogelijk kunnen er ook regelgevende initiatieven worden opgezet.

Daarnaast zal ik dit blijvend opvolgen en actief aansturen op een nauwe samenwerking van het ABB met onder meer de VVSG, VDAB, POD MI en de FPD, zodat de informatiedoorstroming vlot en gestroomlijnd blijft verlopen. Op die manier wordt gegarandeerd dat relevante kennis, richtlijnen en ervaringen efficiënt gedeeld worden en alle betrokken instanties snel kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

OD 2.7 We versterken de leefbaarheid van het platteland: We laten het Vlaamse platteland en zijn gemeenschappen bloeien door een geïntegreerd plattelandsbeleid uit te bouwen

Na een sterk participatief traject met tal van stakeholders (middenveld, lokale overheden, experts, Vlaamse administraties, enz.) komen we in 2026 met de Vlaamse Regering en stakeholders tot een krachtig, samenhangend en transversaal plattelandspact. Dit bevat een gedragen toekomstbeeld en een geïntegreerd plan om uitdagingen aan te pakken en de welvaart te versterken op het platteland. We ondertekenen dit gezamenlijk in een engagementsverklaring met alle belanghebbenden met als doel de opgestelde strategie samen uit te voeren.

Na de ondertekening wordt het plattelandspact gradueel uitgerold met duidelijke tussentijdse doelen. We onderzoeken op welke wijze we een plattelandstoets kunnen operationaliseren aan de hand van pilootcases in lijn van de Europese aanbevelingen rond 'rural proofing' in het kader van de langetermijnvisie voor de Europese plattelandsgebieden en de visie op de toekomst van landbouw en voedsel in de EU. Daarnaast bouwen we in 2026 verder aan een sterke gemeenschap rond het plattelandspact.

		Bedrag 2026 (in keuro)
SJ0-1SMC2GC-WT	Ondersteuning plattelandsgemeenten (Plattelandsfonds)	7.473 euro

1.3. SD 3: WE BOUWEN VERDER AAN DE MODERNISERING VAN DE RELATIE TUSSEN RELIGIE EN STAAT EN DE REGELGEVING ROND BEGRAAFPLAATSEN EN LIJKBEZORGING

OD 3.1: We zetten de dialoog via de Vlaams Interlevensbeschouwelijke Dialoog (VILD) voort

In een diverse samenleving is een duurzame relatie tussen religie en staat van groot belang. Ik blijf in 2026 werken aan een moderne invulling van deze relatie op basis van dialoog en samenwerking met respect voor de grondwettelijk gewaarborgde levensbeschouwelijke vrijheid en autonomie. De Vlaamse Interlevensbeschouwelijke Dialoog (VILD) speelt als overleg- en adviesplatform hierin een belangrijke rol. Via dit platform blijf ik in 2026 verder inzetten op wederzijds begrip en dialoog tussen de levensbeschouwingen en het beleid.

Ik heb in 2025 binnen de VILD het gesprek aangegaan rond de opmaak van een engagementsverklaring van de levensbeschouwingen over het belang en het gebruik van het Nederlands. Ik bekijk in 2026 met de levensbeschouwingen op welke wijze aan de engagementsverklaring vorm kan gegeven worden met respect voor de grondwettelijk gewaarborgde organisatorische autonomie van levensbeschouwingen.

OD 3.2: We informeren en houden toezicht op lokale geloofsgemeenschappen

De Informatie- en Screeningsdienst (ISD) van ABB controleert of lokale geloofsgemeenschappen voldoen aan de erkenningscriteria, zowel tijdens de erkenningsprocedure als nadien. Als minister van Binnenlands Bestuur ontvang ik van de ISD adviezen over erkenningsaanvragen, zodat ik onderbouwde beslissingen tot erkenning of niet-erkenning van lokale geloofsgemeenschappen kan nemen. Daarnaast informeert en adviseert de ISD erkenningszoekende lokale geloofsgemeenschappen tijdens de vierjarige erkenningsprocedure met het oog op het voldoen aan de erkenningscriteria.

Ik zal ook in 2026 de lokale geloofsgemeenschappen informeren over deze erkenningsprocedure en verwachtingen. Wie niet aan de erkenningscriteria voldeed in het verkorte traject, wordt aangemoedigd om het standaardtraject van vier jaar te volgen. Een erkende gemeenschap geniet namelijk de voorkeur, gezien het belang van formele en duurzame contacten met de overheid.

Op 15 juli 2025 heb ik een eindbeslissing genomen over 58 erkenningsaanvragen in de verkorte erkenningsprocedure van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021. 26 lokale geloofsgemeenschappen werden erkend en 32 werden niet erkend omdat ze niet aan alle erkenningsvoorwaarden voldeden. Er zijn momenteel nog 6 hangende erkenningsaanvragen in de verkorte erkenningsprocedure waarover ik nog een eindbeslissing zal nemen. In deze aanvraagdossiers wacht ik nog op een (geactualiseerd) veiligheidsadvies van de federale minister van justitie. Daarnaast zijn er 6 erkenningszoekende lokale geloofsgemeenschappen die een erkenningsprocedure lopende hebben in 2026 binnen het vierjarig standaardtraject.

De ISD ziet er ook op toe dat de erkende eredienstbesturen blijvend voldoen aan hun verplichtingen. Een melding die als een zwaarwichtige aanwijzing van een tekortkoming wordt beoordeeld, heeft tot gevolg dat de ISD een onderzoek ten gronde kan voeren. De ISD heeft hiervoor specifieke decretale bevoegdheden die de dienst op proportionele en passende wijze moet aanwenden. Ik treed, conform dit decretaal gedifferentieerd en getrapt sanctiekader, op passende en kordate wijze op wanneer wordt vastgesteld dat een eredienstbestuur niet langer aan de decretale verplichtingen voldoet.

De ISD informeert lokale geloofsgemeenschappen en haar stakeholders om de kennis en naleving van het Erkenningsdecreet te vergroten. Het tweede academiejaar van het professionaliseringstraject voor lokale geloofsgemeenschappen, georganiseerd door Thomas More hogeschool is afgelopen in juni 2025. Dit pilootproject wordt nu geëvalueerd waarbij in 2026 een inhoudelijk eindverslag wordt opgeleverd.

In samenwerking met de VVSG loopt nog tot 31 mei 2026 een project dat lokale overheden ondersteunt in hun regierol ten aanzien van lokale geloofsgemeenschappen. Na afloop van het project wordt een inhoudelijk eindverslag opgeleverd.

De werking van de ISD wordt in 2026 verder versterkt. In het kader van het toezicht op de erkenningscriteria sluit de ISD hiervoor informatie-uitwisselingsakkoorden met relevante overheidsdiensten, zoals WEWIS, VLABEL en het Agentschap Integratie en Inburgering om een adequate informatie-uitwisseling te garanderen met respect voor de AVG-regelgeving.

In juni 2025 heb ik, verwijzend naar het Vlaams Regeerakkoord, een schrijven gericht aan mijn federale collega-minister van Binnenlandse Zaken en Justitie welke initiatieven door de federale overheid worden geleverd rond het opvolgen van clandestiene niet-erkende lokale geloofsgemeenschappen. Ik wacht momenteel op het antwoord van de federale overheid.

In 2025 ben ik in dialoog gegaan met de federale overheid, de gewesten en de Duitstalige Gemeenschap voor de actualisatie van het Samenwerkingsakkoord van 2 juli 2008

betreffende de erediensten. Die actualisatie moet het samenwerkingsakkoord beter laten aansluiten bij de (ondertussen gewijzigde) regionale regelgevingen over erediensten en de samenwerking met de federale overheid optimaliseren over de verplichte veiligheidsadviezen van de veiligheids- en inlichtingendiensten voor de te erkennen en erkende lokale geloofsgemeenschappen. In 2026 zal met de federale overheid en de andere deelstaten een kader en stappenplan uitgewerkt worden voor de actualisatie van het Samenwerkingsakkoord.

OD 3.3: We moderniseren het Eredienstendecreet en evalueren het Erkenningsdecreet

Op basis van de resultaten van de evaluatiestudie van het Eredienstendecreet van 7 mei 2004 die door de Universiteit Antwerpen werd opgeleverd op 12 april 2024, zal in deze regeerperiode het bestaand decretaal kader geactualiseerd worden in het licht van moderne, efficiënte en werkbare eredienstbesturen met een transparante structuur. Het nieuwe kader moet eveneens zorgen voor een betere samenwerking tussen de Vlaamse overheid, de erkende erediensten en de lokale besturen.

Ik wijzig in het bijzonder de regelgeving rond de eredienstgebouwen, zodat de reserves van de besturen van de eredienst aangesproken kunnen worden voor de instandhouding van de eredienstgebouwen. Daarbij maak ik onderscheid tussen gebouwen in eigendom van gemeenten en van de eredienstbesturen zelf. Door die reserves actiever te beheren, wil ik hogere rendementen realiseren en via deze hogere rendementen de gemeentelijke en provinciale tussenkomsten beperken of rechtstreeks inzetten voor noodzakelijke investeringen in eredienstgebouwen.

Mijn administratie start eind 2025 met de voorbereiding voor de modernisering van het Eredienstendecreet. Daarnaast zal mijn administratie eind 2026 ook starten met de evaluatie van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021. Dit zal gebeuren met inachtneming van de grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van godsdienst (art. 19 GW) en de organisatorische autonomie van de eredienst (art. 21 GW).

OD 3.4: We blijven inzetten op her- en nevenbestemming van Eredienstgebouwen

Het eredienstendecreet van 7 mei 2004, meer bepaald artikel 33/2, verplichtte in 2025 alle gemeentebesturen, samen met de bevoegde bisschoppen en andere belanghebbenden, tot de opmaak van een kerkenbeleidsplan (of de herbevestiging van een bestaand kerkenbeleidsplan). Een kerkenbeleidsplan is een gedeelde visie op de toekomstige bestemming van alle parochiekerken op het grondgebied van de gemeente.

Het Platform Toekomst Parochiekerken, een samenwerkingsverband tussen de vzw VVSG en vzw Parcum, gesubsidieerd door de Vlaamse overheid, zal ook in de komende twee jaar (2026 en 2027) de lokale besturen en de besturen van de eredienst blijven ondersteunen bij de opmaak of actualisatie van de kerkenbeleidsplannen.

Van het Platform verwacht ik in 2026 dat ze de doelstellingen, opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst 2025-2027 met de Vlaamse overheid, de komende jaren verder uitvoert. Dit betreft het ondersteunen van lokale besturen bij hun herbestemmingsprojecten door middel van vorming, sensibilisering, het aanbod van standaardbestekken en hulp ter plaatse. Dit gaat vooral om het aanreiken van hulp in de belangrijke fase om van een idee te komen tot een uitvoerbaar projectdossier.

Het Platform zal het eerste aanspreekpunt zijn voor de lokale besturen en eredienstbesturen met vragen over herbestemmingsdossiers. Daarnaast zal het de dialoog met de vele instanties die betrokken zijn bij (deel)aspecten van her- en nevenbestemmingen van parochiekerken aangaan en versterken. Het Platform zal in

2026 ook alle 285 kerkenbeleidsplannen 2025-2031 analyseren, het veld van de parochiekerken monitoren én private interesse in (voormalige) parochiekerken stimuleren.

Op mijn voorstel heeft de Vlaamse regering in mei 2025 het subsidiebesluit van 20 december 2013 aangepast waarbij de subsidieprocedure voor de opstart en uitvoering van investeringswerken aan parochiekerken voor het behoud ervan of de realisatie van een her- of nevenbestemming werd vereenvoudigd voor lokale besturen en kerkbesturen.

OD 3.5: We zetten verder in op de modernisering van de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging

Ik zet verder in op de modernisering van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging. In 2025 heb ik hiervoor een stakeholderswerkgroep opgericht, bestaande uit de relevante actoren: uitvaartsector (Funebra en Uitvaartunie Vlaanderen), Netwerk Begraafplaatsbeheerders, Verenigd Netwerk van Openbare Crematoria, VVSG, Burgerzaken Vlaanderen, diensten Burgerzaken van de vijf provinciale hoofdsteden, huisartsenkoepel Domus Medica, het Agentschap Binnenlands Bestuur en het Departement Zorg en Gezondheid.

Op basis van de voorstellen van deze stakeholderswerkgroep zal ik in 2026 bekijken welke aspecten van de huidige regelgeving inzake lijkbezorging, begraafplaatsen en crematoria kunnen worden geactualiseerd. Daarbij wordt ook onderzocht in welke mate het systeem van de verplichte tweede medische schouwing bij crematie in de praktijk nog voldoende adequaat is in zijn huidige vorm.

Ik volg in 2026 de ontwikkelingen van het pilootproject rond de alternatieve lijkbezorgingswijze 'resomatie' verder op. Dit project wordt in het najaar van 2025 opgestart door IGS Pontes, onder wetenschappelijke begeleiding van de KU Leuven en de Universiteit Antwerpen voor respectievelijk de medische en de milieutechnische aspecten van resomatie.

Gelet op de maatschappelijke dimensie van de lijkbezorging heb ik in 2025 bijkomend aan het pilootproject rond resomatie, bij verschillende wetenschappelijke instellingen (Hoge Gezondheidsraad, Raadgevend Comité voor Bio-ethiek en VITO) adviezen opgevraagd rond diverse aspecten die betrekking hebben op resomatie en veraarding in gecontroleerde omstandigheden:

Het VITO bekijkt of ze in 2026 de bestaande wetenschappelijke en/of milieutechnische informatie over veraarding (humusatie) in gecontroleerde omstandigheden in kaart kan brengen.

De federale Hoge Gezondheidsraad zal in 2026 een wetenschappelijk onderzoek opstarten rond resomatie en veraarding in gecontroleerde omstandigheden.

Het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek zal de in het kader van het pilootproject opgemaakte protocollen rond het omgaan met lichamen bij resomatie toetsten aan haar ethisch kader.

Eveneens richtte ik, op advies van het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek, in juli 2025 een gemotiveerd verzoek aan Sciensano om bij de brede bevolking in de volgende vierjaarlijkse gezondheidsenquête 2027-2028 te peilen naar de maatschappelijke kennis over en het draagvlak voor alternatieve vormen van lijkbezorging, met name resomatie en veraarding in gecontroleerde omstandigheden, als mogelijke aanvullende opties op de klassieke lijkbezorgingswijzen van begraven en crematie.

Nadat de resultaten van het pilootproject bekend zijn en de ingewonnen adviezen bij de verschillende wetenschappelijke instellingen zijn opgeleverd, zal ik in de schoot van de

Vlaamse Regering bekijken in welke mate ze effectief voldoende zijn om een specifiek regelgevend kader uit te werken voor alternatieve lijkbezorgingswijzen.

In 2025 heb ik samen met mijn collega-ministers bevoegd voor Digitalisering en Welzijn een decretaal kader uitgewerkt voor de oprichting van een digitaal platform voor de overlijdensadministratie (het e-Lys-decreet). Dit decreet creëert een digitaal platform dat de huidige papieren overlijdensprocedures vervangt en een snelle, veilige en volledig digitale gegevensuitwisseling mogelijk maakt tussen artsen, lokale besturen, crematoria, begraafplaatsen en uitvaartondernemers.

Met dit platform worden nabestaanden bovendien administratief ontzorgd, doordat toelatingen tot crematie of begraving sneller worden verleend. Dat vereenvoudigt de planning van de uitvaart en beperkt de wachttijd voor de nabestaanden.

Het e-Lys-decreet werd op 9 juli 2025 aangenomen door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement. Vanaf 1 januari 2026 zullen alle 285 lokale besturen gebruikmaken van het digitale overlijdensplatform voor de verwerking en het beheer van hun overlijdensadministratie. Gelet op het belang van dit platform voor de Vlaamse lokale besturen zal ik in 2026 de implementatie ervan verder opvolgen.

1.4. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

BINNENLANDS BESTUUR, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	AO			TO		
	BA 2025	evolutie	BO 2026	BA 2025	evolutie	BO 2026
ESR-ontvangsten (werking en toelagen (OW))	809	666	1.475	875	-875	0
Toelagen (ontvangsten interne stromen (OI))	47.500	-7.600	39.900	0	0	0
Overige (ontvangsten leningen (OL), ontvangsten participaties (OP); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	48.309	-6.934	41.375	875	-875	0

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De middelenbegroting voor de ISE binnenlands bestuur bedraagt voor 2026 meer dan 41 miljoen euro. Dit bedraagt minder dan in 2025 (48,3 miljoen euro). Dit is het gevolg

van de besparing op de toelage uit het BRV-fonds voor het lokaal bouwshiftfonds (7,6 miljoen euro).

De toelage uit het BRV-fonds voor het lokaal bouwshiftfonds is de grootste ontvangst (39,9 miljoen euro). De overige ontvangsten zijn afkomstig van de terugvorderingen van de kosten voor de gewestelijk ontvangers, eventuele terugvorderingen van subsidies en een Europese subsidie i.k.v. het project DECIDE.

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	evolutive	BO 2026	BA 2025	evolutive	BO 2026
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	4.769.140	24.112	4.793.252	4.771.140	23.084	4.794.224
Toelagen (interne stromen (IS))	47.500	-7.600	39.900	27.500	12.400	39.900
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	4.816.640	16.512	4.833.152	4.798.640	35.484	4.834.124
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De uitgavenbegroting voor de ISE binnenlands bestuur bedraagt voor 2026 meer dan 4,8 miljard euro. De uitgavenbegroting bedroeg 4,8 miljard in 2025, 4,7 miljard in 2024 en 4,6 miljard in 2023.

Het budget 2026 wordt voornamelijk aangewend voor de algemene financieringsmiddelen voor lokale en provinciale besturen (4,78 miljard euro; OD 2.1), het lokaal bouwshiftfonds (39,9 miljoen euro), onderhouds- en opschaalinitiatieven i.k.v. digitaliseringstrajecten lokale besturen (3,5 miljoen euro; OD 2.3) en de financiering van het patrimonium van de erediens ten (3 miljoen euro; OD 3.4).

De belangrijkste bijkomende kredieten bovenop de kredietevolutie bij ongewijzigd beleid zijn:

- Versterking van de dotatie 'open ruimte': 35 miljoen euro (SJ0-1SMC2GC-WT);

- Structurele bijkomende financiering van de kleine gemeenten met faciliteiten: 1 miljoen euro (SJ0-1SMC2GC-WT).

De overige wijzigingen t.a.v. de begroting 2025 worden toegelicht per begrotingsartikel.

Op het uitgavenartikel van het Lokaal Bouwshiftfonds is een VAK-ruiter van toepassing.

Ontvangstenartikelen

SJ0-9SMCAGA-OW - EEN SAMENHANGEND BELEID INZAKE DE LOKALE EN DE PROVINCIALE BESTUREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit ontvangstenartikel worden de terugvorderingen geboekt van de kosten van de gewestelijke ontvangers en de terugvordering van niet aangewende subsidies beleidsveld binnenland. Ook de ontvangst van EU-subsidies wordt op dit artikel aangerekend.

Kredietevoluitie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	809	0	0
Bijstellingen BO 2026	666	0	0
BO 2026	1.475	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevoluitie:

De kosten voor de gewestelijk ontvangers worden van de bediende besturen (gemeenten, O.C.M.W.'s) teruggevorderd op basis van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 oktober 2018 betreffende de bijdrage van de gemeenten in de uitgaven die verbonden zijn aan de gewestelijke ontvangers. Voor 2026 wordt 319 keuro voorzien voor de terugvordering van de kosten gewestelijke ontvangers.

Op dit begrotingsartikel worden eveneens eventuele terugvorderingen subsidies binnenland geboekt. Gelet op de terugvorderingen van de voorbije jaren en de jaarlijks terugkerende terugvorderingen van onder andere responsabiliseringsbijdrage wordt dit op 800 keuro geraamd.

Er is een bijkomende ontvangst van 356 keuro ingeschreven voor de Europese subsidie in het kader van het project DECIDE. De subsidie bedraagt in totaal 713 keuro. Het project loopt van mei 2025 tot en met augustus 2026. De helft van de uitgaven worden geraamd in 2025 en de andere helft in 2026. Dit bedrag is ingeschreven aan uitgavenkant op het begrotingsartikel SJ0-1SMC2GD-WT.

SJ0-9SMCAGD-OI - INITATIEVEN BINNENLANDS BESTUUR MET EEN DIGITAAL COMPONENT

Korte inhoud begrotingsartikel:

Interne stroom artikel voor eventuele ontvangsten binnenlands bestuur met een digitale component.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	0	0	0
Bijstellingen BO 2026	0	0	0
BO 2026	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen.

SJ0-9SMCTGG-OW - BEGROTINGSFONDS VOOR INTERBESTUURLIJKE DIGITALISERING LOKALE OVERHEDEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit ontvangstenartikel is bestemd voor de ontvangsten van betalingen voor geleverde diensten (met inbegrip van de ondersteuningsinitiatieven i.k.v. digitale veiligheid), eventuele inschrijvingsgelden, subsidies van externe overheden, middelen via sponsoring, schenkingen en legaten, terugvorderingen en schadevergoedingen / betalingen afkomstig uit dadingen. Dit artikel spijs uitgavenartikel SJ0-1SMC4GG-WT.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	0	875	0
Bijstellingen BO 2026	0	-875	0
BO 2026	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Er is nog geen zicht op concrete ontvangsten in 2026. De geraamde ontvangsten worden daarom vermindert naar 0 euro.

SJ0-9SMXAGF-OI - LOKAAL BOUWSHIFTFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit ontvangstenartikel wordt de dotatie geboekt vanuit het BRV-fonds. Dit budget wordt vervolgens ingezet voor de compensatie van lokale besturen in het kader van planschadedossiers.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	47.500	0	0
Bijstellingen BO 2026	-7.600	0	0
BO 2026	39.900	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

In de meerjarenraming van Omgeving m.b.t. het Lokaal Bouwshiftfonds is opgenomen dat er bij BO2026 47.500 keuro wordt toegekend vanuit QBZ-3QCE2NH-IS.

Nieuw beleid / besparingen:

- In 2026 wordt er eenmalig 7 600 keuro verminderd op de toelage uit het BRV-fonds voor het lokaal bouwshiftfonds. Deze vermindering is ook doorgevoerd langs uitgavenkant (SJ0-1SMX2GY-IS).

Uitgavenartikelen

SJ0-1SMC2GA-WT - EEN SAMENHANGEND BELEID INZAKE DE LOKALE EN DE PROVINCIALE BESTUREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit krediet bevat de uitgaven voor de dagelijkse werking van de beleidsondersteuning, de ondersteuning van de lokale besturen (consultancy of subsidiëring van initiatieven die de bestuurskracht van lokale besturen verhogen), de uitgaven in verband met de lokale geloofsgemeenschappen en eredienstbesturen (SD 3) en de kosten voor de kennisdeling met lokale besturen (zoals de Gemeente-stadsmonitor, SD 2).

Daarnaast trekt de Vlaamse begroting middelen uit voor subsidies voor het niet-beschermd patrimonium van de erkende erediensten, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en voor de haalbaarheidsstudies voor neven- en herbestemmingen van parochiekerken (SD 3).

Ook het preventie van radicalisering (zie BBT Integratie, Inburgering en Samenleven), Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP), zomerscholen en de ondersteuning van lokale vrijwilligerskorpsen (SD 2) worden vanuit dit krediet gefinancierd.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2025	11.389	13.389
<i>Index</i>	-10	-10
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	-875
BO 2026	11.379	12.504
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

Geraamde aanwending kredieten:

	BA2025		Wijzigingen		BO2026		Doelstelling
	VAK	VEK	VAK	VEK	VAK	VEK	
Lokaal Energie- en Klimaatpact	0	2.000		-875	0	1.125	OD 2.2
Zomerscholen	2.500	2.500			2.500	2.500	SD 2
Ondersteuning Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing	523	523	-105	-105	418	418	SD 1, SD 2
Gemeente-stadsmonitor	1.053	1.053	-803	-803	250	250	OD 2.2
Financiering patrimonium van de erediensten	3.004	3.004	-6	-6	2.998	2.998	OD 3.4
Preventie radicalisering	2.000	2.000			2.000	2.000	BBT Integratie, Inburgering en Samenleven
Ondersteuning lokale vrijwilligerskorpsen	350	350	650	650	1.000	1.000	OD 2.2.4
Ondersteuning lokale besturen, consultancy, studieopdrachten en andere werkingskosten i.k.v. het beleid binnenlands bestuur	1.959	1.959	254	254	2.213	2.213	SD 1, 2 en 3
Totaal	11.389	13.389	-10	-885	11.379	12.504	

Voor de aanrekening van de subsidies voor het Lokaal Energie en Klimaat Pact (LEKP) worden de VEK kredieten teruggebracht van 2.000 keuro naar 1.125 keuro, waarvan 1.000 keuro voorzien wordt voor de technische assistentiehuis en 125 keuro voor het Pactportaal. Het budget voor de financiering patrimonium van de erediensten neemt af met 6 keuro o.w.v. de bijstelling van de index die is toegekend bij begrotingsaanpassing 2025. De geraamde projectkosten voor de Gemeente-stadsmonitor bedragen in 2026 +/- 750 keuro minder dan in 2025 door het wegvallen van de surveykost (die in 2025 wordt vastgelegd). De vrijgekomen middelen worden in 2026 grotendeels ingezet voor de subsidie lokale vrijwilligerskorpsen (VR 2025 1807 DOC.0694). Dit zijn verschuivingen binnen de beschikbare budgettaire ruimte.

Voor de overige kostenposten blijven de geraamde bedragen grotendeels hetzelfde. Er is geen nieuw beleid of besparingen beslist op dit begrotingsartikel.

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Eenmalig BO 2025: LEKP: VEK-meervraag	0	-2.000	Terugdraai VEK-middelen die bij BO2025 zijn toegekend.

Meervraag VEK LEKP	0	1.125	VEK-behoefte 2026 (zie toelichting hierboven)
TOTAAL	0	-875	

SJO-1SMC2GB-WT - ORGANISATIE VERKIEZINGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de kosten aangerekend voor de organisatie van de verkiezingen (SD1, OD 1.2).

Kredietevoluitie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2025	555	755
<i>Index</i>	-1	-1
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-357	-510
BO 2026	197	244
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluitie:

Geraamde aanwending kredieten:

Het budget voor de gemeente- en provincieraadsverkiezingen wordt bijgesteld op basis van de planning 2026. Voor de voorbereiding verkiezingen Vlaams Parlement 2029 wordt in 2026 0 keuro budget voorzien (idem als bij BO2025).

De totale enveloppe 2025-2030 voor de verkiezingen bedraagt 11,9 miljoen euro, waarvan 2,8 miljoen voor de verkiezingen van het Vlaams Parlement in 2029 en 9,1 miljoen euro voor de lokale en provinciale verkiezingen in 2030 (excl. index). De raming houdt geen rekening met een eventuele vernieuwing en uitbreiding van het digitaal stelsysteem.

Het totale budget voor 2026 is als volgt opgebouwd:

<u>Voorbereiding gemeente- en provincieraadsverkiezingen 2030</u>	<u>VAK</u>	<u>VEK</u>	<u>Verantwoording</u>
1.Bijstand voor technische en veiligheidsexpertise	100	73	Het betreft het inhuren van specifieke expertise en advies over nieuwe verkiezingssoftware en een nieuw digitaal stelsysteem. Dat betreft onder meer softwarebeveiliging, digitale handtekening, autorisatiebeheer, hedendaagse softwaretechnieken, opmaken

			technisch gedeelte bestekken, beoordelen technische voorstellen, inschatten technische risico's, enz... Het betreft ook advies andere toepassingen & ICT-veiligheidsbeleid (bijdrage DPO)
2. Externe (juridische) analyses en adviezen	59	39	Het betreft het inhuren van specifieke juridische expertise en advies over onder meer nieuwe beleidsinitiatieven
4. Opslag stempapier	20	20	De provincies zorg in principe zelf voor de opslag van het stempapier via een eigen of externe opslagplaats, met als enige uitzondering de provincie Oost-Vlaanderen, waar het agentschap zelf de opslag heeft overgenomen.
5. Cloud en datacenterdiensten website 'vlaanderenkiest.be'	18	18	Het betreft het gebruik van Cloud en datacenterdiensten om de website 'vlaanderenkiest.be' te ondersteunen
6. Encours 2025		94	
Totaal lokale verkiezingen 2026	198	245	

Op dit begrotingsartikel is geen nieuw beleid of besparingen beslist.

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Vorbereiding gemeente- en provincieraads-verkiezingen 2030	-357	-510	Het budget voor de gemeente- en provincieraadsverkiezingen wordt bijgesteld op basis van de planning 2026.
TOTAAL	-357	-510	

SJ0-1SMC2GC-WT - FONDSSEN LOKALE FINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de algemene financieringsmiddelen voor lokale en provinciale besturen (SD 2), waaronder als voornaamste de middelen uit het Vlaams Gemeentefonds.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2025	4.751.956	4.751.956
<i>Index</i>	518	518
<i>Compensaties</i>	24.773	24.773
<i>Andere bijstellingen</i>	-286	-286
BO 2026	4.776.961	4.776.961
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Aanwending kredieten:

	BA2025		Wijziging		BO2026	
	VAK	VEK	VAK	VEK	VAK	VEK
Gemeentefonds: hoofddotatie	3.287.144	3.287.144	115.051	115.051	3.402.195	3.402.195
Gemeentefonds: aanvullende dotatie centrumsteden	192.757	192.757	6.747	6.747	199.504	199.504
Gemeentefonds: aanvullende dotatie Elia-compensatie	83.000	83.000	-41.500	-41.500	41.500	41.500
Gemeentefonds: aanvullende dotatie sectorale subsidies	131.010	131.010			131.010	131.010
Gemeentefonds: aanvullende dotatie compensatie overdracht provinciale instellingen	24.609	24.609	1	1	24.610	24.610
Regularisatiepremies vroegere contingentgesco's	332.598	332.598			332.598	332.598
Dotatie gebaseerd op de responsabiliseringsbijdragen van de lokale besturen	347.332	347.332	44.769	44.769	392.101	392.101
Dotatie gebaseerd op open ruimte	127.877	127.877	38.543	38.543	166.420	166.420
Compensatieregeling niet-VIA-personeel VIA 6	46.508	46.508	518 (index)	518 (index)	47.026	47.026
Compensatie voor verlies energiedividenden	26.766	26.766	-12.542	-12.542	14.224	14.224
Financiering provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams Brabant	3.100	3.100	-3.100	-3.100	0	0
Financiële ondersteuning gemeenten omwille van inflatie	148.255	148.255	-148.255	-148.255	0	0
Financiële ondersteuning voor de versterking van kleine gemeenten met faciliteiten	1.000	1.000	0	0	1.000	1.000
Algemene financiering van de lokale besturen ter ondersteuning van een lokaal sociaal economiebeleid			17.300	17.300	17.300	17.300

Ondersteuning plattelandsgemeenten (Plattelandsfonds)			7.473	7.473	7.473	7.473
Totaal	4.751.956	4.751.956	25.005	25.005	4.776.961	4.776.961

Nieuw beleid/ besparingen:

- Bij BO2025 werd beslist dat het budget voor de dotatie open ruimte vanaf 2026 zou toenemen met 50 000 keuro. Bij BO2026 werd beslist om het uitbreidingsbeleid deels uit te stellen (-10 000 keuro) en een structurele vermindering door te voeren (-5 000 keuro). De opstap bij BO2026 voor de dotatie open ruimte bedraagt hierdoor 35 000 keuro.
- Bij BO2023 werd bijkomende financiering beslist voor de kleinste Vlaamse faciliteitengemeenten (1.000 keuro). Bij BO2026 werd beslist om de financieringsstroom verder te zetten. Deze was oorspronkelijk voorzien in de meerjarenraming tot en met 2025.

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van TB0-1THC2UF-WT	14.300	14.300	Inkanteling ALD-middelen (aanvullende lokale diensten) in de sectorale dotatie van het Gemeentefonds
Van TB0-1THC2TA-WT	3.000	3.000	Inkanteling middelen regierol lokale sociale economie en werk in de sectorale dotatie van het Gemeentefonds
Van SJ0-1SMC2HB-WT	7.473	7.473	programmadecreet "plattelandsfonds" - verschuiven budget plattelandsfonds naar fondsen lokale financiering
TOTAAL	24.773	24.773	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Hoofddotatie Vlaams Gemeentefonds (+ 3,5%)	115.051	115.051	De hoofddotatie voor het Gemeentefonds wordt geïndexeerd met 3,5%.
Aanvullende dotatie centrumsteden - stedenfonds (+ 3,5%)	6.747	6.747	De aanvullende dotatie voor de centrumsteden wordt geïndexeerd met 3,5%.
Aanvullende dotatie Eliacompensatie LB	-41.500	-41.500	De Eliacompensatie dooft uit: de compensatie wordt gehalveerd in 2026 en opgeheven vanaf 2027.
Respobijdragen: bijstelling op basis van ramingen Federale	44.583	44.583	De dotatie voor de respobijdragen wordt bijgesteld op basis van de

Pensioendienst (excl. nominatieve subsidies)			ramingen van de Federale Pensioendienst. Dit betekent een verhoging van de kredieten van 347,3 miljoen euro naar 392,1 miljoen euro.
Respobijdragen: bijstelling op basis van ramingen Federale Pensioendienst (nominatieve subsidies)	186	186	
Open ruimte (verhoging ikv RA)	50.000	50.000	De dotatie open ruimte neemt toe met 38.543 keuro. Naast de opstap van 35 miljoen euro, is er ook de jaarlijkse indexatie met 3,5% en een minderausgabe n.a.v. de schrapping van de waarborgregeling voor fusiegemeenten in het programmadecreet bij de begrotingsaanpassing 2025.
Open ruimte (Atoma-opstap on hold)	-10.000	-10.000	
Open ruimte: generieke maatregel 90 mio euro bijkomend op subsidies en efficiënte overheid	-5.000	-5.000	
Open ruimte (+ 3,5%)	4.445	4.445	
Impact programmadecreet BA 2025 nav fusiewaarsborg	-902	-902	
Gedeeltelijke terugdraai compensatie minderausvangsten dividenden	-12.542	-12.542	De middelen voor de compensatie voor verlies energiedividenden worden deels teruggedraaid bij BO2026. In 2027 wordt deze stroom stopgezet.
Terugdraai financiering provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams Brabant	-3.100	-3.100	De financiering voor de provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams Brabant wordt stopgezet vanaf 2026.
Eenmalig BO 2025: Verhoging budget energiecompensatie	-24.875	-24.875	De financiële ondersteuning van lokale besturen omwille van inflatie wordt stopgezet vanaf 2026.
Terugdraai financiële ondersteuning gemeenten omwille van inflatie	-123.380	-123.380	
Versterking van de kleine gemeenten met faciliteiten	1.000	1.000	De bijkomende financiering voor de kleinste Vlaamse faciliteitengemeenten wordt voortgezet.
Terugdraai financieringsstroom versterking kleine gemeenten met faciliteiten	-1.000	-1.000	
Aanvullende dotatie overname provinciale instellingen	1	1	Correctie budget voor de aanvullende dotatie overname provinciale instellingen.
TOTAAL	-286	-286	

SJ0-1SMC2GD-WT - INITATIEVEN BINNENLANDS BESTUUR MET EEN DIGITAAL COMPONENT

Korte inhoud begrotingsartikel:

De middelen op dit begrotingsartikel worden ingezet voor de digitale uitdagingen waarmee binnenlands bestuur en – breder – lokale besturen worden geconfronteerd (SD2, OD 2.3).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2025	4.365	4.165
<i>Index</i>	-6	-6
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	356	356
BO 2026	4.715	4.515
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geraamde aanwending kredieten:

	BA2025		Wijzigingen		BO2026		Link met doelstellingen
	VAK	VEK	VAK	VEK	VAK	VEK	
De exploitatie van en investeringen in hedendaagse en innovatieve digitale producten in het kader van binnenlands bestuur	825	825	-1	-1	824	824	OD 2.3
Onderhouds- en opschaaalinitiatieven i.k.v. digitaliseringstrajecten lokale besturen	3.540	3.340	-5	-5	3535	3.335	OD 2.3
Uitgaven voor project EU-project DECIDE	0	0	356	356	356	356	OD 2.3
Totaal	4.365	4.165	350	350	4.715	4.515	

Het budget neemt af met 6 keuro o.w.v. de bijstelling van de index die is toegekend bij begrotingsaanpassing 2025.

Voor het EU-project DECIDE werd in totaal 713 keuro toegewezen. Het project loopt van mei 2025 tot en met augustus 2026. De helft van de uitgaven worden geraamd in 2025 en de andere helft in 2026. Dit bedrag is ingeschreven aan ontvangstenkant op SJ0-9SMCAGA-OW. DECIDE wil sleutelcomponenten realiseren voor een digitale

gegevensruimte voor wetgeving en overheidsbeslissingen. Hierdoor kunnen wetgeving en besluiten van verschillende overheidsniveaus samenkomen en verbonden worden met noodzakelijke thematische gegevens. Lokale besturen kunnen zo aan de slag met slimme lokale databronnen (OD 2.3).

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Uitgaven voor project EU-project DECIDE	356	356	Zie toelichting hierboven
TOTAAL	356	356	

SJ0-1SMC2GX-IS - VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel is bedoeld voor eventuele toelagen aan VITO vanuit binnenlands bestuur.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2025	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2026	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie.

SJ0-1SMC4GG-WT - BEGROTINGSFONDS VOOR INTERBESTUURLIJKE DIGITALISERING LOKALE OVERHEDEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit budget is hoofdzakelijk bestemd voor de aankoop van diensten om te voldoen aan vragen tot ondersteuning vanuit:

- lokale overheden in het kader van digitaliseringsprojecten waarbij zij betrokken zijn;

- entiteiten, externe overheden en derden in het kader van digitalisering van dienstverlening aan lokale overheden of dienstverlening waarbij lokale overheden betrokken zijn.

Dit artikel wordt gespijsd via middelenartikel SJ0-9SMCTGG-OW.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2025	875	875
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-875	-875
BO 2026	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De uitgaven worden geraamd op 0 euro aangezien er nog geen zicht is op concrete ontvangsten in 2026.

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Uitgaven interbestuurlijke digitalisering	-875	-875	Zie hierboven
TOTAAL	-875	-875	

SJ0-1SMX2GY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM) - BOUWSHIFT

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit budget wordt gebruikt voor herverdeling naar de Vlaamse Landmaatschappij in het kader van de compensatie van lokale besturen voor planshadedossiers. De niet-benutte middelen van 2025 worden overgedragen naar 2026 (VAK-ruiter).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2025	47.500	27.500
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-7.600	12.400

BO 2026	39.900	39.900
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

In de meerjarenraming van Omgeving m.b.t. het Lokaal Bouwshiftfonds is opgenomen dat er bij BO2026 47.500 keuro wordt toegekend vanuit QBZ-3QCE2NH-IS.

Nieuw beleid / besparingen:

- In 2026 wordt er 7 600 keuro bespaard op het lokaal bouwshiftfonds. Deze besparing is ook doorgevoerd langs ontvangstenkant (SJ0-9SMXAGF-OI).
- De besparing van 20 000 keuro op VEK bij BA2025 wordt teruggedraaid

De kredieten voor herverdeling naar de Vlaamse landmaatschappij worden dus bijgesteld naar 39,9 miljoen euro VAK en VEK. De middelen worden aangewend in het kader van de lokale planschadedossiers om het bijkomend ruimtebeslag te reduceren naar 3 ha/dag tegen 2025 en 0 ha/dag tegen 2040.

Op dit begrotingsartikel is een VAK-ruiter opgenomen in het uitgavendecreet.

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Eenmalig BA 2025: Bijkomende maatregel BA 2025	0	20.000	Zie hierboven
Bouwshift (Atoma- opstap on hold)	-7.600	-7.600	Zie hierboven
TOTAAL	-7.600	12.400	

2. ISE STEDENBELEID

PRESTATIE-INDICATOR

Benaming	Evolutie tevredenheid over graag wonen in gemeente of Evolutie tevredenheid over de gemeente opgedeeld voor - Centrumsteden - Provinciale steden - Kleinere steden (Kleinstedelijke gebieden op provinciaal niveau) - Plattelandsgemeenten				
Definitie	Aandeel van de inwoners dat graag woont in de eigen gemeente/stad Aandeel van de inwoners dat tevreden is over de eigen gemeente/stad				
Laatste gekende waarde	Op basis van burgerbevragingen in %:				
			2017	2020	2023
	Graag wonen in gemeente/stad	Centrumsteden	85	88	85
		Provinciale steden	88	89	87
		Kleinstedelijke gebieden			
		Plattelandsgemeenten			
	Tevreden over gemeente/stad	Centrumsteden	77	74	71
		Provinciale steden	73	73	72
		Plattelandsgemeenten			
	Openstaande % kunnen berekend worden.				
Streefwaarde/-norm	Idealiter is er een stapsgewijze verhoging of status quo van de tevredenheid voor de verschillende categorieën lokale besturen, maar het gaat om een omgevingsindicator die vooral input geeft aan beleid en aangeeft bij welke categorieën lokale besturen noden groeien of afnemen.				
Beleidsmatige relevantie	Het is beleidsmatig interessant om evoluties te monitoren omtrent 'graag wonen in gemeente' of 'tevredenheid over gemeente' tussen verschillende categorieën lokale besturen (centrumsteden, provinciale steden, kleine steden, plattelandsgemeenten + andere categorieën).				
Koppeling met Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling en of Landenspecifieke Aanbevelingen	Deze indicator kan gelinkt worden aan SDG 11 'Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.' en voor plattelandsgemeenten eventueel ook bij SDG15 'Leven op het land'				

1.5. SD 4: WE VERSTERKEN DE LEEFBAARHEID VAN STEDEN

OD1: Met het Vlaams stedenbeleid versterken we de labo-functie van steden en pakken we grootstedelijke uitdagingen aan

4.1.1. Inzet van stadsvernieuwing om vernieuwende, kwaliteitsvolle en sociaal-rechtvaardige oplossingen te realiseren in de schaarse stedelijke ruimte

Vanaf 2026 stopt de subsidie voor stadsvernieuwingprojecten, maar ik blijf de lopende stadsvernieuwingprojecten goed opvolgen en de voortgang, resultaten en leerervaringen delen.

Projecten met een klimaatfocus blijf ik in 2026 opvolgen via het 100-wijkenplatform, waarmee ik een ruimere praktijkgemeenschap rond plekgerichte transformatieaanpak en innovatie wil stimuleren, ook met kleine steden en gemeenten.

Daarnaast wil ik relevante en vernieuwende concepten uit stadsvernieuwingprojecten verkennen en delen om de lokale bestuurskracht te versterken, zodat lokale besturen beter het hoofd kunnen bieden aan complexe maatschappelijke uitdagingen. Daartoe zet ik de stedelijke labofunctie in ten gunste van alle steden en gemeenten.

4.1.2. Kennis en expertise versterken, datagedreven beleid bevorderen en een Vlaams stedelijk beleid stimuleren

Ik werk verder samen met het Kenniscentrum Vlaamse Steden een methodiek uit om uitdagingen en oplossingsnoden die de 13 centrumsteden en de VGC ervaren te detecteren en aan te pakken. De grotere steden zijn vaak de plaatsen waar veranderingen in maatschappelijke uitdagingen het eerst of het sterkst opgemerkt worden. Daarbij exploreren ze vaak als eerste nieuwe oplossingsrichtingen waarbij ze soms stoten op bovenlokale drempels. Het is de bedoeling die beter te detecteren en waar mogelijk proactief op te lossen. Het is de bedoeling hiervoor ook samen te werken met andere partners zoals de Vlaamse Bouwmeester en het Departement Omgeving. In 2026 voorzie ik in 168.000 euro voor de werking van het KCVS.

4.1.3. Inzetten op versterkende linken tussen het Europese stedelijke programma en het Vlaams stedelijk beleid

De opvolging van de Europese Urban Agenda en de actieve deelname aan stedelijke overlegplatformen zoals de Urban Development Group (UDG) en de Directors-General on Urban Matters (DGUM) blijven kernpunten binnen de Europese werking.

Daarbij breng ik een stedelijk perspectief in bij de voorbereiding van nieuwe programma's voor de post-2027 programmaperiode. Ik zoek actief naar verbindingen tussen eigen initiatieven en Europese programma's, en informeer steden over de evoluties in het Europese stedelijke beleid, onder meer via deelname aan de Interstedelijke Reflectiegroep.

1.6. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

STEDENBELEID, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	AO			TO		
	BA 2025	evolutie	BO 2026	BA 2025	evolutie	BO 2026
ESR-ontvangsten (werking en toelagen (OW))	20	-9	11	0	0	0
Toelagen (ontvangsten interne stromen (OI))	0	0	0	0	0	0
Overige (ontvangsten leningen (OL), ontvangsten participaties (OP); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	20	-9	11	0	0	0

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De middelenbegroting voor de ISE stedenbeleid bedraagt voor 2026 11 keuro. Het gaat om eventuele terugvorderingen van subsidies (zie toelichting bij het begrotingsartikel).

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	evolutie	BO 2026	BA 2025	evolutie	BO 2026
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	60.243	-22.837	37.406	61.918	-22.716	39.202
Toelagen (interne stromen (IS))	0	0	0	0	0	0

Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	60.243	-22.837	37.406	61.918	-22.716	39.202
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De uitgavenbegroting voor de ISE stedenbeleid bedraagt voor 2026 meer dan 37,4 miljoen euro. Dit bedrag is de voorbije jaren gedaald: 60,2 miljoen in 2025, 50,7 miljoen in 2024 en 58,9 miljoen in 2023. De daling van het budget t.a.v. 2025 is het gevolg van de besparingen op subsidies en de overheveling van de middelen voor het plattelandsfonds naar de fondsen lokale financiering (ISE binnenlands bestuur).

Het budget 2026 wordt voornamelijk aangewend voor de subsidie aan de VGC voor grootstedelijke uitdagingen (19 miljoen euro; OD 2.1), de subsidies voor grootstedelijke problematieken (12 miljoen euro, OD 2.1) en het grootstedenbeleid (5 miljoen euro; OD 2.1).

De belangrijkste bijkomende kredieten bovenop de kredietevolutie bij ongewijzigd beleid zijn:

- Bijkomende middelen voor de problematiek in grootstedelijke gebied (Halle, Dilbeek, Vilvoorde, Ninove, Geraardsbergen, Denderleeuw): +5 miljoen euro (SJ0-1SMC2HA-WT).

De overige wijzigingen t.a.v. de begroting 2025 worden toegelicht per begrotingsartikel.

Ontvangstenartikelen

SJ0-9SMCAHA-OW - ONDERSTEUNING NAAR DUURZAME EN CREATIEVE STEDEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de eventuele terugvorderingen van de niet aangewende of terug te vorderen subsidies stedenbeleid geboekt. Het kan gaan om te veel ontvangen subsidies of terugvorderingen omdat niet aan alle voorwaarden voldaan is.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	20	0	0
Bijstellingen BO 2026	-9	0	0
BO 2026	11	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De geraamde ontvangsten worden aangepast op basis van de gemiddelde ontvangsten in de periode 2020-2024.

Uitgavenartikelen

SJ0-1SMC2HA-WT - ONDERSTEUNING NAAR DUURZAME EN CREATIEVE STEDEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de kredieten die bestemd zijn om de werkingskosten en andere kosten (studiekosten, projecten, overheidsopdrachten, ...; OD 4.1) te betalen voor het Vlaamse Stedenbeleid. Verder worden er de subsidies voorzien i.k.v. de centrumfunctie mobiliteit, grootstedelijke problematieken en uitdijende effecten grootstad (OD 2.1), om, studies en ondersteuningsopdrachten op te zetten en om projectsubsidies toe te kennen (OD 4.1).

Dit begrotingsartikel bevat ook de nominatim subsidies aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC; OD 2.1) en aan de Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) voor de werking van het Kenniscentrum Vlaamse Steden (KCVS; OD 4.1).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2025	29.455	29.455
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	26	26
<i>Andere bijstellingen</i>	2.925	2.925
BO 2026	32.406	32.406
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geraamde aanwending kredieten:

	BA2025		Wijzigingen		BO2026		OD's
	VAK	VEK	VAK	VEK	VAK	VEK	
Subsidie aan het Kenniscentrum Vlaamse Steden	168	168			168	168	OD 4.1
Subsidie voor centrumfunctie mobiliteit	2.500	2.500			2.500	2.500	OD 2.1
Subsidie voor grootstedelijke problematieken	4.500	4.500			4.500	4.500	OD 2.1
Subsidie voor uitdijende effecten grootstad	0	0	5.000	5.000	5.000	5.000	OD 2.1

Subsidie voor grootstedelijke uitdagingen - VGC	19.857	19.857	-830	-830	19.027	19.027	OD 2.1
Financiële ondersteuning gemeenten omwille van inflatie - VGC	745	745	-745	-745	0	0	
Ondersteuning steden en specifieke bijdragen aan steden en thematische projecten i.k.v. het stedenbeleid	1.685	1.685	-474	-474	1.211	1.211	OD 4.1
Totaal	29.455	29.455	2.951	2.951	32.406	32.406	

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van SJ0-1SMC2HB-WT	26	26	Overdracht resterend beleidskrediet SJ0-1SMC2HB-WT
TOTAAL	26	26	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Uitbreidingsbeleid: Grootstedelijke problematiek	7.000	7.000	Tijdens de formatie werd voorzien dat het budget voor grootstedelijke problematiek (subsidie uitdijende effecten) vanaf 2026 zou toenemen met 7.000 keuro. Bij BO2026 werd beslist om het uitbreidingsbeleid deels uit te stellen (-2.000 keuro). De opstap bij BO2026 voor de subsidie uitdijende effecten grootstad bedraagt hierdoor 5.000 keuro.
Grootstedelijke problematiek (Atoma-opstap on hold)	-2.000	-2.000	
Dotatie VGC grootstedelijke uitdagingen (+3,5%)	695	695	De subsidie aan de VGC voor grootstedelijke uitdagingen wordt jaarlijks geïndexeerd met 3,5%. Daarnaast wordt een structurele besparing van 1.525 keuro doorgevoerd. Dit brengt het totale bedrag voor de VGC in 2026 op 19.027 keuro.
Generieke maatregel subsidies (210 miljoen euro) - VGC	-1.525	-1.525	
Financiële ondersteuning gemeenten omwille van inflatie (deel vgc)	-620	-620	De financiële ondersteuning aan de VGC omwille van inflatie wordt stopgezet vanaf 2026.
Eenmalig BO 2025: Verhoging energiecompensatie Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC)	-125	-125	

Rationaliseren VVSG-subsidies (in afwachting van een verdeling)	-500	-500	Bij het regeerakkoord 2024 – 2029 is beslist om te rationaliseren op de middelen die vanuit de diverse beleidsdomeinen aan de VVSG worden toegekend. In afwachting van een akkoord over de verdeling over de verschillende subsidiërende beleidsdomeinen wordt het overeenkomstig krediet provisioneel op dit begrotingsartikel in mindering gebracht.
TOTAAL	2.925	2.925	

SJ0-1SMC2HB-WT - INVESTERINGSFONDS LOKALE BESTUREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel bevat vanaf 2026 de middelen voor het voormalige (federale) grootstedenbeleid (OD 2.1) en de aflossing van het encours van de stadsvernieuwingsprojecten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2025	30.788	32.463
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-7.499	-7.499
<i>Andere bijstellingen</i>	-18.289	-18.168
BO 2026	5.000	6.796
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Dit begrotingsartikel bundelde drie financieringskanalen, namelijk het voormalige (federale) grootstedenbeleid, de budgetten voor stadsvernieuwing (projectsubsidies, conceptsubsidies en thematische oproepen) en de middelen van het plattelandsfonds. In 2026 wordt bespaard op de subsidies stadsvernieuwing (-9.014 keuro) en het grootstedenbeleid (-9.275 keuro). De middelen worden voor het Plattelandsfonds worden ondergebracht op het begrotingsartikel SJ0-1SMC2GC-WT (Fondsen Lokale Financiering) als algemene financiering.

De resterende middelen op dit begrotingsartikel worden ingezet voor het grootstedenbeleid en de aflossing van het openstaand encours.

	BA2025		Wijzigingen		BO2026		OD's
	VAK	VEK	VAK	VEK	VAK	VEK	
Stadsvernieuwing	9.040	10.715	-9.040	-8.919	0	1.796	OD 4.1
Grootstedenbeleid	14.275	14.275	-9.275	-9.275	5.000	5.000	OD 2.1
Plattelandsfonds	7.473	7.473	-7.473	-7.473	0	0	OD 2.7
Totaal	30.788	32.463	-25.788	-25.667	5.000	6.796	

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar SJ0-1SMC2GC-WT	-7.473	-7.473	De middelen voor het Plattelandsfonds worden ondergebracht bij de Fondsen Lokale Financiering als algemene financiering (zie programmadecreet).
Naar SJ0-1SMC2HA-WT	-26	-26	Overdracht resterend beleidskrediet naar SJ0-1SMC2HA-WT
TOTAAL	-7.499	-7.499	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Generieke maatregel subsidies (210 miljoen euro) - ex federaal grootstedenbeleid	-4.275	-4.275	De kredieten voor het ex federaal grootstedenbeleid worden ten gevolge van de generieke begrotingsmaatregelen inzake subsidies verlaagd tot 5 miljoen euro.
Generieke maatregel 90 mio euro bijkomend op subsidies en efficiënte overheid - ex federaal grootstedenbeleid	-5.000	-5.000	
stadsvernieuwingprojecten (punctuele maatregel)	-9.000	-9.000	De middelen voorzien voor de stadsvernieuwingprojecten worden conform de bij de begrotingsopmaak 2026 gemaakte afspraken stopgezet..
Generieke maatregel subsidies (210 miljoen euro)- stadsvernieuwingprojecten	-14	-14	
Stadsvernieuwingprojecten - terugdraai VEK-besparing	0	31	
FFEU: afhandeling dossiers Tongeren / Leuven	0	750	

Eenmalig BO 2025: FFEU Tongeren	0	-660	
TOTAAL	-18.289	-18.168	

3. ISE AUDIT LOKALE BESTUREN

Audit Vlaanderen speelt een cruciale rol in het professionaliseren van lokale besturen als onafhankelijk en deskundig auditagentschap. Net als bij vorige Vlaamse Regeringen hecht ik veel belang aan de onafhankelijke werking van Audit Vlaanderen binnen de Vlaamse administratie en lokale besturen.

Het agentschap ondersteunt bij het beheersen van financiële, wettelijke en organisatorische risico's, en voert ook forensische audits uit bij mogelijke onregelmatigheden. Als centrale auditfunctie voor de overheden in Vlaanderen heeft het agentschap een bijzondere positionering en rol om over entiteiten en bestuurslagen heen te kijken. Dit sluit aan bij mijn ambitie om verkokering tegen te gaan en de werking van overheden te optimaliseren.

Als bevoegd minister bewaak ik de onafhankelijke werking van de auditcomités en volg ik de werking van Audit Vlaanderen nauwgezet op. Ik pik signalen op en help ze verspreiden, want auditresultaten leveren vaak waardevolle input voor het beleid.

Om de impact van het werk te meten, voorziet Audit Vlaanderen in de formulering van indicatoren, zoals de evolutie van de realisatiegraad van de aanbevelingen bij de lokale besturen.

PRESTATIE-INDICATOR

Benaming	De evolutie van de realisatiegraad van de aanbevelingen uit audits.
Definitie	De realisatiegraad van de aanbevelingen uit audits door Audit Vlaanderen meet hoe goed lokale besturen de aanbevelingen implementeren die voortkomen uit de uitgevoerde audits. De aanbevelingen hebben tot doel de risicobeheersing en de effectiviteit van het bestuur te versterken, zodat de lokale besturen beter kunnen inspelen op risico's en de kwaliteit van hun werking kunnen verbeteren.
Laatste gekende waarde	De realisatiegraad van de aanbevelingen eind 2023/begin 2024 bedroeg 61% en eind 2024 38%. Deze percentages mogen evenwel niet als een evolutie geïnterpreteerd worden. Audit Vlaanderen volgde immers aanbevelingen op bij besturen waar een risicogedreven audit plaatsvond, alsook in het kader van steekproefsgewijze opvolgaudits die prioritair focusten op forensische audits en op thema-audits met belangrijke onvoldoende beheerste risico's. De indicator 'evolutie realisatiegraad' zal eind 2025 geactualiseerd worden m.b.t. de in 2025 opgevolgde aanbevelingen.
Streefwaarde/-norm	De streefwaarde is een stijging t.o.v. de realisatiegraad van eind 2024.
Beleidsmatige relevantie	De prestaties van Audit Vlaanderen moeten bijdragen tot een sterkere organisatiebeheersing bij de lokale besturen. Een goede organisatiebeheersing

	draagt ertoe bij dat lokale besturen beter hun risico's kunnen beheersen en de effectiviteit, efficiëntie, kwaliteit en integriteit kunnen verstevigen. De aanbevelingen uit de individuele audits hebben tot doel om aan het geauditeerde bestuur aan te geven waar belangrijke openstaande risico's nog beter beheerst kunnen worden. Het is dus van belang dat deze aanbevelingen dan ook gerealiseerd worden.
Koppeling met Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of Landenspecifieke Aanbevelingen	Het versterken van de risicobeheersing draagt bij tot: - 16.5. Op duurzame wijze komaf maken met corruptie en omkoperij in al hun vormen - 16.6. Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus Auditopdrachten en de bijhorende aanbevelingen kunnen betrekking hebben op specifieke duurzame ontwikkelingsdoelstellingen en op die manier bijdragen tot de realisatie ervan.
Budgettaire relevantie	De indicator dekt gedeeltelijk de budgettaire massa gekoppeld aan het inhoudelijk structuurelement. Het grootste percentage van de budgettaire middelen van Audit Vlaanderen wordt aangewend voor de uitvoering van de auditopdrachten zelf, zowel risicogedreven als forensisch.

1.7. SD 5: UITVOEREN VAN AUDITS EN DEZE ALS HEFBOOM VOOR VERBETERING GEBRUIKEN

OD 5.1: Risicogedreven audits

Het grootste deel van het werk van Audit Vlaanderen gaat naar 'risicogedreven auditopdrachten'. Meer nog dan vroeger het geval was, zal Audit Vlaanderen inzetten op een integrale auditstrategie over de Vlaamse en lokale overheden heen. Met de eigenheid en specificiteit van beide werkterreinen wordt maximaal rekening gehouden in de verdere concretisering van deze strategie. Het is de ambitie om zowel de Vlaamse overheidsorganisaties en lokale besturen te versterken in hun weerbaarheid en wendbaarheid t.a.v. de belangrijkste risico's en daarbij breder te kijken dan de (entiteits)grenzen. Via deze globale benadering wil Audit Vlaanderen de beheersing en governance van de dienstverlening verstevigen over organisatorische en bestuurslagen heen. De prioriteit in de risicoanalyse en planning wordt bepaald door de belangrijkste risico's gerelateerd aan de maatschappelijke uitdagingen waarmee de overheden vandaag én in de toekomst geconfronteerd worden en risico's die impact hebben op een betrouwbare overheidswerking. Voorbeelden van dergelijke maatschappelijke en organisatorische uitdagingen zijn informatieveiligheid, digitale transformatie, duurzame ontwikkeling, een geïntegreerd beleid en uitvoering over gezondheid en welzijn en gezin over bestuurslagen heen.

Vanuit die filosofie zal een voorstel van auditplanning worden opgemaakt, waarbij aandacht besteed zal worden aan afstemming met andere controle-actoren in functie van een maximale risicoafdekking en een efficiënte inzet van auditmiddelen. De

aangepaste aanpak zal beter toelaten om overheidsbrede en interbestuurlijke knelpunten te capteren, te bundelen en te signaleren.

Via dit plan dragen Audit Vlaanderen en de auditcomités bij aan de doelstelling van de Vlaamse Regering om te komen tot een geïntegreerde en overheidsbrede ondersteuning vanuit de Vlaamse overheid naar de lokale besturen. Vandaag ondersteunt de Vlaamse overheid de lokale besturen op heel wat domeinen. Maar die ondersteuning gebeurt via verschillende invalshoeken en kanalen en gaat nu nog te frequent gepaard met te veel verkoking en administratieve lasten.

Momenteel is wel al duidelijk dat in de auditplanning van 2026 aandacht zal gaan naar de uitvoering van:

- auditopdrachten die kaderen binnen de langetermijnprioriteiten van de auditstrategie, zoals bv. crisisweerbaarheid & cybersecurity en het voorkomen van verdere druk op de leefomgeving. Bijkomende opdrachten die gekoppeld zullen worden aan andere belangrijke maatschappelijke uitdagingen worden eveneens voorzien;
- specifieke audits op maat van een concreet lokaal bestuur.

Daarnaast zal ook gekeken worden naar de opvolging van de realisatie van geformuleerde aanbevelingen.

OD 5.2: Incidentgedreven aanpak van onregelmatigheden

Een moderne overheid is ook een integere overheid. Het is ontoelaatbaar dat overheidsmedewerkers (en met name ook lokale mandatarissen) zich niet houden aan regels rond integriteit en deontologie. Wanneer intentioneel (mogelijke) onregelmatigheden worden begaan, heeft Audit Vlaanderen de bevoegdheid om incidentgedreven onderzoek te voeren met het oog op waarheidsvinding.

Audit Vlaanderen is -in overeenstemming met de klokkenluidersregeling in het Bestuursdecreet- een laagdrempelig en betrouwbaar aanspreekpunt voor melders die mogelijke onregelmatigheden wensen te signaleren. Hierbij is het agentschap het externe meldkanaal voor de lokale besturen. Daarnaast zal het agentschap de mogelijkheden rond het voeren van proactieve fraude risicoanalyses verder onderzoeken.

Als minister zal ik de signalen uit forensische audits ernstig nemen. Hoewel het in eerste instantie de verantwoordelijkheid is van de betrokken organisatie om acties te ondernemen en tot de autonomie van de lokale besturen hoort, zal ik stimulerende acties ondernemen die integriteitsbevorderend werken. Ik zal niet aarzelen om zelf op te treden binnen mijn bevoegdheden indien noodzakelijk. Daarnaast zal ik de input van forensische bevindingen zoveel als mogelijk meenemen in beleidsinitiatieven.

OD 5.3: Samenwerken en kennisdelen

Omdat de afdekking die Audit Vlaanderen kan realiseren, in verhouding tot de omvang van de werkterreinen eerder beperkt is, moet gezocht worden naar hefboomen om de doelstellingen van een beter werkende overheid te realiseren. Het unieke beeld dat Audit Vlaanderen vanuit de audits heeft op het functioneren van en de risicobeheersing bij onze lokale besturen, laat toe om de impact van het auditwerk sterk te verbreden. Vanuit efficiëntie-oogpunt is het bovendien noodzakelijk de inspanningen van de verschillende actoren op elkaar af te stemmen.

Als minister ondersteun ik de hefboomen die Audit Vlaanderen kunnen helpen om de impact van het auditwerk te verhogen. Ik zal de resultaten uit audits meenemen in mijn beleid en mijn collega-ministers aanmoedigen om hetzelfde te doen. Via het jaarlijkse

overleg van de kern van de Vlaamse Regering met de voorzitter van de auditcomités kunnen de belangrijkste globale vaststellingen en adviezen besproken worden.

Daarnaast zal ik inzetten op de samenwerking met andere actoren om de kennis en expertise over organisatie- en risicobeheersing te versterken. Bij de lokale besturen kan de samenwerking met partners zoals het ABB, VVSG en VVP hiertoe bijdragen.

Naast Audit Vlaanderen zijn er ook nog enkele audit- en controleactoren actief binnen het werkkterrein van de lokale besturen. Het gaat dan bv. over andere interne auditdiensten (bv. bij stad Antwerpen en Gent of Audio) of controle- en handhavingsactoren (bv. zorginspectie, POD Maatschappelijke Integratie,...). Als minister zal ik de samenwerking tussen die diensten stimuleren. Een goede samenwerking draagt immers bij aan een efficiënte inzet van overheidsbrede auditcapaciteit.

VII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

Apparaatskredieten

PROGRAMMA SA - SJ0 - AGENTSCHAP BINNENLANDS BESTUUR

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2025	0	97	0	35.107	35.107
Bijstelling BO 2026	0	36	0	674	674
BO 2026	0	133	0	35.781	35.781

Inhoudelijke toelichting evolutie:

In 2026 wordt 133 keuro ontvangsten verwacht op het fonds personeel (1 gedetacheerd personeelslid). Deze spijzen het LO-artikel van het fonds. De geraamde ontvangsten zijn daarom geactualiseerd.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangstenartikelen

SJ0-9SACTZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel is bestemd voor terugvordering van de wedden en toelagen voor de vervangers van de gedetacheerden van het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	0	97	0
Bijstellingen BO 2026	0	36	0
BO 2026	0	133	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

In 2026 wordt 133 keuro ontvangsten verwacht op het fonds personeel (1 gedetacheerd personeelslid). Deze spijzen het LO-artikel van het fonds.

Uitgavenartikelen

SJ0-1SAC2ZZ-LO - LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit budget is bestemd voor de betaling van de wedden en toelagen van het personeel van het Agentschap Binnenlands Bestuur, inclusief de gewestelijke ontvangers.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2025	32.220	32.220
<i>Index</i>	644	644
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2026	32.864	32.864
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De loonkredieten van ABB bedragen in 2025 32.220 keuro. Bij BO2026 neemt het krediet toe met 644 keuro index, wat het totale budget in 2026 op 32.864 keuro brengt.

SJ0-1SAC2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel is bestemd voor de courante werkings- en IT-kosten en voor specifieke digitaliseringsprojecten van het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2025	2.790	2.790
<i>Index</i>	-4	-4
<i>Compensaties</i>	-2	-2
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2026	2.784	2.784
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Er wordt 2 keuro herverdeeld naar Het Facilitair Bedrijf voor de leveringen van papier voor alle PRAAS-printers vanaf 2026. Daarnaast neemt het budget af met 4 keuro o.w.v. de bijstelling van de index die is toegekend bij begrotingsaanpassing 2025.

Het totale budget op dit begrotingsartikel is als volgt opgebouwd:

	VAK	VEK
WERKING EN EXPLOITATIE INFORMATICA ABB	914	914
INVESTERINGEN INFORMATICA ABB	67	67
ICT-VEILIGHEID	34	34
PROJECTEN INFORMATICA ABB	835	835
ALGEMENE WERKINGSKOSTEN (FACILITY, HR, INFORMATIEBEHEER, LEREN & ONTWIKKELEN, COMMUNICATIE)	934	934
	2.784	2.784

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar SH0-1SKA2QA-WT	-2	-2	Compensatie naar HFB voor PRAAS-printers
TOTAAL	-2	-2	

SJ0-1SAC4ZZ-LO - LONEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit is een van de begrotingsartikelen aan de uitgavenzijde van het Fonds Personeelsleden met Verlof. Dit budget is bestemd voor de betaling van de wedden en toelagen voor de vervangers van de gedetacheerden van het Agentschap Binnenlands Bestuur. Dit artikel wordt gespijsd via middelenartikel SJ0-9SACTZZ-OW.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2025	97	97
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	36	36
BO 2026	133	133
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

In 2026 wordt 133 keuro ontvangsten verwacht op het fonds personeel (1 gedetacheerd personeelslid). Deze spijzen het LO-artikel van het fonds.

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Actualisatie uitgaven fonds personeel	36	36	
TOTAAL	36	36	

SJ0-1SAC4ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit is een van de begrotingsartikelen aan de uitgavenzijde van het Fonds Personeelsleden met Verlof. Dit artikel wordt gespijsd via middelenartikel SJ0-9SACTZZ-OW. Het Agentschap Binnenlands Bestuur wendt een deel van de middelen opgebouwd in het begrotingsfonds voor gedetacheerde personeelsleden voor de betaling van de versterking van de strategische IT-capaciteit van het agentschap.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2025	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2026	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van de BA 2025.

VIII. LIJST MET AFKORTINGEN

ABB: Agentschap Binnenlands Bestuur
AO: Algemene Ontvangsten
AVG: Algemene Verordening Gegevensbescherming
BBC: beleids- en beheerscyclus
DGUM: Directors-General Urban Matters
DLB: Decreet over het lokaal bestuur
FWO: Fonds Wetenschappelijk onderzoek
GSM: Gemeente- en Stadsmonitor
IS: Interne stromen (ESR-aggregaat)
ISD: Informatie- en Screeningsdienst
ISE: Inhoudelijk structuurelement
IPDC: Interbestuurlijke Producten en Dienstencatalogus
LPDC: Lokale Producten en Dienstencatalogus
IVA: Intern Verzelfstandigd Agentschap
KCVS: Kenniscentrum Vlaamse Steden
LE: Leningen (ESR-aggregaat)
LEKP: Lokaal Energie- en Klimaatpact
LO: Leningontvangsten
LO: Lonen (ESR-aggregaat)
NIS2: Network and Information Security directive, of NIS2-richtlijn, is de opvolger van de NIS-richtlijn
OCMW: Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OD: Operationele doelstelling
OI: Ontvangsten Interne Stromen (ESR-aggregaat)
OL: Ontvangsten Leningen (ESR-aggregaat)
OP: Ontvangsten Participaties (ESR-aggregaat)
OW: Ontvangsten Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)
PA: Participaties (ESR-aggregaat)
POD : Programmatorische Overheidsdienst
PR : Provisies (ESR-aggregaat)
SD: Strategische doelstelling
TO: Toegewezen ontvangsten
UDG: Urban Development Group
VAK: Gesplitst vastleggingskrediet
VCO: Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VEK: Gesplitst vereffeningskrediet

VEKP: Vlaams Energie- en Klimaatplan
LEKP: Lokaal Energie- en Klimaatpact
VITO: Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLM: Vlaamse Landmaatschappij
VLOCA: Vlaams Open City Architectuur
VVP: Vereniging van Vlaamse Provincies
VVSG: Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WT: Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)

IX. BIJLAGE OVERZICHT BELEIDS -EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN

1. Geplande beleidsinitiatieven

SD 1: We versterken de lokale democratie

- Doorvertaling conceptnota 'Versterking van deontologie en integriteit in lokale besturen'
- Doorvertaling conceptnota 'Versterking van de raad en het statuut van de mandataris'
- Doorvertaling conceptnota 'Verkiezingen 2030 en installatie van de lokale en provinciale bestuursorganen'
- Voorbereiding lokale en provinciale verkiezingen 2030

SD 2: We versterken de lokale bestuurskracht

- Hervorming van de algemene financiering op basis van open ruimte, met structurele verhoging van het budget en indexatie
- Integratie van sectorale subsidies voor sociale economie in de algemene financiering van lokale besturen
- Uitrol van het plattelandspact met pilootcases en living labs
- Voortzetting en uitbreiding van subsidies voor grootstedelijke problematieken en centrumfunctie mobiliteit
- Uitwerking van een conceptnota over de samenwerking tussen Vlaamse overheid en lokale besturen, gericht op het doorbreken van verkokering en het herwaarderen van het planlastendecreet
- Operationalisering van het structureel dialoogplatform voor lokaal energie- en klimaatbeleid
- Verfijning van het ondersteuningsaanbod van ABB, met focus op datagedreven werken en burgerbevragingen (Gemeente-Stadsmonitor)
- Verdere digitalisering van de overheidsdienstverlening via het VLOCA Canvas, het programma "Gemeentehuis van de Toekomst", en het Open Proces Huis
- Ontwikkeling van open softwarecomponenten voor lokale databronnen en verbetering van de Mandatendatabank
- Evaluatie en rationalisering van Vlaamse tussenstructuren en voorbereiding van de juridische fusie van gemeenten en OCMW's
- Doorvertaling conceptnota 'Vrijwillige fusies van gemeenten'
- Versterking van het sociaal overleg via de nieuwe samenwerkingsovereenkomst in Comité C1 en ondersteuning van modern personeelsbeleid

SD 3: We bouwen verder aan de modernisering van de relatie tussen religie en staat en de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging

- Voorbereiding van de modernisering van het Eredienstendecreet
- Voorbereiding van de evaluatie van het Erkenningendecreet
- Versterking van de samenwerking met de VILD als advies- en overlegorgaan rond levensbeschouwelijke aspecten
- Modernisering van bepaalde aspecten binnen het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, o.a. hervorming van de huidige verplichte tweede medische schouwing bij crematie.
- Voorbereiding actualisering Samenwerkingsakkoord van 2 juli 2008 inzake erediensten

SD 4: We versterken de leefbaarheid van steden

- Ondersteuning van provinciale en kleine steden, gemeenten bij complexe vraagstukken
- Voortzetting van het provinciale stedenoverleg als kennisforum.
- Samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse Steden (KCVS) voor methodieken om uitdagingen in centrumsteden en VGC te detecteren en aanpakken.
- Opvolging van de Europese Urban Agenda en de actieve deelname aan stedelijke overlegplatformen zoals de Urban Development Group (UDG) en de Directors-General on Urban Matters (DGUM)

SD 5: Auditstrategie en hefboomwerking

- De uitvoering van auditopdrachten die kaderen binnen de langetermijnprioriteiten van de auditstrategie, (zoals crisisweerbaarheid & cybersecurity en het voorkomen van verdere druk op de leefomgeving)

2. Beleidsvaluaties en onderzoeksinitiatieven

SD 1: We versterken de lokale democratie

- Inventarisatie en onderzoek naar de Vlaamse vormen van specifiek bestuurlijk toezicht op de lokale besturen, inclusief klachtenbehandeling en beroepsprocedures, SD 2: We versterken de lokale bestuurskracht
- Evaluatie van de adviesplicht bij oprichtingen en statutenwijzigingen van samenwerkingsverbanden (i.p.v. goedkeuringstoezicht)

SD 2: We versterken de lokale bestuurskracht

- Evaluatie van de regelgeving rond bestaande samenwerkings- en verzelfstandigingsvormen (vereenvoudiging verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen)
- Inventarisatie van de bestaande samenwerkings- en verzelfstandigingsvormen (vereenvoudiging verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen)
- Evaluatie van intermediaire structuren: in kaart brengen en de wisselwerking evalueren
- Evaluatie van de adviesplicht bij oprichtingen en statutenwijzigingen van samenwerkingsverbanden.

SD 3: We bouwen verder aan de modernisering van de relatie tussen religie en staat en de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging

- Voorbereiding van de modernisering van het Eredienstendecreet
- Evaluatie van het Erkeningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021: opstart eind 2026

SD 4: We versterken de leefbaarheid van steden

/

SD 5: Auditstrategie en hefboomwerking

/

3. Nieuwe en belangrijke wijzigingen Vlaamse decreten en besluiten Vlaamse Regering

ISE BINNENLAND

SD 1. We versterken de lokale democratie

OD 1.1. We evalueren de kiesregelgeving (in brede zin)

Wijziging kiesregelgeving

- *Korte omschrijving*
Op basis van evaluatierapporten en op basis van de bespreking ervan in de Commissie Binnenlands Bestuur, zal tegen einde 2025 een conceptnota opgesteld worden op grond waarvan de kiesregelgeving en de organieke regelgeving wordt bijgestuurd.
- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak
 - VVSG
 - o Eerste principiële goedkeuring
Tweede kwartaal 2026
 - o Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement:
Tweede kwartaal 2027
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
1/1/2030
- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur

Wijziging organieke regelgeving

- *Korte omschrijving*
Op basis van evaluatierapporten en op basis van de bespreking ervan in de Commissie Binnenlands Bestuur, zal tegen einde 2025 een conceptnota opgesteld worden op grond waarvan de kiesregelgeving en de organieke regelgeving wordt bijgestuurd.
- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak
 - VVSG
 - o Eerste principiële goedkeuring
Tweede kwartaal 2026
 - o Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement:
Tweede kwartaal 2027
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
1/1/2030
- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur

OD 1.2. We zorgen voor een vlotte organisatie van de (digitale) lokale verkiezingen 2030

Wijziging kiesregelgeving

Zie OD 1.1. – wijziging kiesregelgeving

OD 1.3. We versterken de gemeenteraad

Wijziging decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur

- Korte omschrijving

In 2025 werd een conceptnota over de versterking van de gemeenteraad en het statuut van de mandataris opgesteld. Daarin zijn verschillende voorstellen opgenomen om de gemeenteraad te versterken. Deze voorstellen gaan o.a. in op de verhouding van de raad tot het college, de verhouding van de representatieve democratie tot de participatieve democratie, het statuut van de mandatarissen, de gemeente als holding vanuit het perspectief van de betrokkenheid in en controle op samenwerkingsvormen en het verhogen van toegankelijkheid van de BBC-gegevens en de transparantie van de lokale financiën voor de gemeenteraadsleden. Die conceptnota vormt de basis voor een wijzigingsdecreet.

- Indicatieve planning

- Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak
/
- Eerste principiële goedkeuring
Tweede kwartaal 2026
- Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement
Tweede kwartaal 2027

- Gewenste datum van inwerkingtreding

De datum van inwerkingtreding zal afhankelijk zijn van de inhoud van de bepalingen.

- Betrokken entiteiten

- Agentschap Binnenlands Bestuur

OD 1.4. We responsabiliseren de besturen door de rol van het administratief toezicht af te bakenen en tegelijk hen te ondersteunen

Wijziging decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur

Zie punt OD 1.5.

OD 1.5. We versterken de integriteit en de deontologie

Wijziging decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur

- Korte omschrijving

De Vlaamse Regering belast de provinciegouverneur met het begeleiden van een remediëringstraject naar aanleiding van een forensisch auditrapport bij een lokaal bestuur.

- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak
/
 - o Definitieve goedkeuring
5/9/2025
 - o Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement
Oktober 2025
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
Eind 2025
- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur

Besluit Vlaamse Regering tot delegatie van het belasten van de provinciegouverneur in het kader van de begeleiding van een gemeente, openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, autonoom gemeentebedrijf of welzijnsvereniging bij de uitvoering van een remediëringstraject naar aanleiding van een forensisch auditrapport

- *Korte omschrijving*

De Vlaamse Regering belast de provinciegouverneur met het begeleiden van een remediëringstraject naar aanleiding van een forensisch auditrapport bij een lokaal bestuur. Met dit besluit wordt het belasten van de provinciegouverneur gedelegeerd door de Vlaamse Regering aan de minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur.
- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak
/
 - o Principiële goedkeuring
Vierde kwartaal 2025
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
Tweede kwartaal 2026
- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur

Wijziging decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur

- *Korte omschrijving*

In het decreet worden een verplichte evaluatie van de deontologische code en de bijhorende processen en instrumenten opgenomen. Dit biedt lokale besturen de mogelijkheid om hun deontologische werking tijdig bij te sturen. Ook wordt de taak van de commissie om klachten te behandelen over mandatarissen over een vermeende inbreuk op een deontologische regel of een integriteitsschending in het decreet opgenomen. Verder wordt voorgesteld om de samenstelling en werking van de deontologische commissie te verduidelijken. Lokale autonomie blijft centraal staan, maar het wordt expliciet ingeschreven om onafhankelijke experts als volwaardige leden in de commissie op te nemen. Ook wordt decretaal bepaald dat

iedereen klacht kan indienen bij de commissie, wat de toegankelijkheid en transparantie versterkt. De samenhang met het bestuurlijk toezicht wordt versterkt: bij dossiers waarvoor het toezicht bevoegd is en er sprake is van een inbreuk op een deontologische regel of een integriteitsschending, zal de toezichthoudende overheid voortaan het advies van de commissie opvragen als deel van het dossier en het in aanmerking nemen bij het beoordelen van de klacht. Tot slot zal binnen de tuchtregeling voor mandatarissen, als sluitstuk van deontologie, een bijkomend toetsingscriterium worden opgenomen, zodat ernstige deontologische inbreuken aanleiding kunnen geven tot tuchtrechtelijke maatregelen.

- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak /
 - o Principiële goedkeuring
Tweede kwartaal 2026
 - o Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement
Tweede kwartaal 2027
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
Derde kwartaal 2027
- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur

Wijziging Provinciedecreet van 9 december 2005

- *Korte omschrijving*
- Met de wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, zoals hierboven vermeld, zal ook het Provinciedecreet worden aangepast zodat de regelgeving die geldt voor gemeenten, OCMW's en autonome gemeentebedrijven ook maximaal gespiegeld wordt voor de provincies.
- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak /
 - o Principiële goedkeuring
Tweede kwartaal 2026
 - o Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement
Tweede kwartaal 2027
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
De datum van inwerkingtreding zal afhankelijk zijn van de inhoud van de bepalingen.
- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur

SD 2. We versterken de lokale bestuurskracht

OD 2.1. We financieren lokale besturen op een duurzame wijze

Programmadecreet : wijziging programmadecreet van 20 december 2019 bij de begroting 2020 – subsidie vrijwaring open ruimte

- *Korte omschrijving*
De bestuurskracht van meer landelijke gemeenten wordt blijvend versterkt. De algemene financiering op basis van open ruimte wordt ook in 2026 voortgezet en verhoogd met 3,5%. Vanaf 2026 gaat het budget structureel omhoog met 35 miljoen euro, vanaf 2027 structureel met 10 miljoen euro en vanaf 2028 komt daar nog eens 15 miljoen euro structureel bovenop. Die opstappen worden de daaropvolgende jaren mee geïndexeerd aan 3,5%.
- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak
Midden oktober 2025
 - o Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement
Eind oktober / begin november 2025
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
1/1/2026
- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur
 - o Departement Financiën en Begroting

Programmadecreet : financiering versterking kleine taalgrensgemeenten

- *Korte omschrijving*
Vier taalgrensgemeenten met minder dan 3000 inwoners (Bever, Herstappe, Mesen en Spiere-Helkijn) zullen vanaf 2026 een bijkomende financiële ondersteuning ontvangen.
- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak
Midden oktober 2025
 - o Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement
Eind oktober / begin november 2025
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
1/1/2026
- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur
 - o Departement Financiën en Begroting

Programmadecreet : wijziging van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds - Eliacompensatie

- *Korte omschrijving*
De aanvullende dotatie bij het Gemeentefonds ter compensatie van de afschaffing van de Eliataks, die sinds 2008 aan de gemeenten wordt toegekend, wordt gehalveerd in 2026 en volledig opgeheven vanaf 2027.
- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak
Midden oktober 2025
 - o Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement
Eind oktober/begin november 2025

- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
1/1/2026 (halvering)
1/1/2027 (stopzetting)
- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur
 - o Departement Financiën en Begroting

Programmadecreet : opheffing decreet van 23 december 2016 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesterings

- *Korte omschrijving*
Ik hef het decreet inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesterings op, alsook het bijhorende uitvoeringsbesluit van 12 mei 2017. De middelen voor het grootstedenbeleid (Antwerpen, Gent, Mechelen, Oostende en Sint-Niklaas) krijgen vanaf 2026 een rechtsbasis in het uitgavendecreet.
- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak
Midden oktober 2025
 - o Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement
Eind oktober / begin november 2025
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
1/1/2026
- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur
 - o Departement Financiën en Begroting

OD 2.2. We ondersteunen lokale besturen door de verkokering stevig aan te pakken en de principes en filosofie van de planlasten te herwaarderens

Programmadecreet : wijziging decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten

- *Korte omschrijving*
Met deze wijziging wordt het decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten (LEKP-decreet) gewijzigd met ingang van 1 januari 2026 met de bedoeling de lokale besturen een aangepast kader te verschaffen voor de laatste uitbetaling van de LEKP-subsidie. Tevens wordt het LEKP-decreet met deze wijziging opgeheven op 1 januari 2027.
- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak
Midden oktober 2025
 - o Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement
Eind oktober / begin november 2025
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
 - o 1/1/2026
 - o 1/1/2027

- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur
 - o Departement Financiën en Begroting

OD 2.3. We maken werk van een versnelde digitalisering van de overheidsdienstverlening

/

OD 2.4. We maken werk van een gestroomlijnde en transparante samenwerking tussen bestuursniveaus en lokale besturen onderling

/

OD 2.5. We blijven lokale besturen ondersteunen om te werken aan schaalvergroting via vrijwillige fusies

Wijziging decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur

- *Korte omschrijving*
In 2025 werd een conceptnota over de visie en aanpak van vrijwillige fusies van gemeenten opgesteld. Daarin zijn verschillende voorstellen opgenomen om de organiek kader, het stimuleringspakket en het ondersteuningsaanbod voor lokale besturen in een fusietraject te optimaliseren. Die conceptnota vormt de basis voor een wijzigingsdecreet.
- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak
/
 - o Eerste principiële goedkeuring
Tweede kwartaal 2026
 - o Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement
Tweede kwartaal 2027
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
De datum van inwerkingtreding zal afhankelijk zijn van de inhoud van de bepalingen.
- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur

Besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de schuldovername bij vrijwillige fusies

- *Korte omschrijving*
In 2025 werd een conceptnota over de visie en aanpak van vrijwillige fusies van gemeenten opgesteld. Daarin zijn verschillende voorstellen opgenomen om de organiek kader, het stimuleringspakket en het ondersteuningsaanbod voor lokale besturen in een fusietraject te optimaliseren. Specifiek rond het stimuleringspakket is voorzien in een schuldovername voor lokale besturen die vrijwillige fusioneren.

Die conceptnota vormt de basis voor een besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van die schuldovername.

- *Indicatieve planning*
 - o Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak
/
 - o Eerste principiële goedkeuring
Tweede kwartaal 2026
 - o Definitieve goedkeuring
Vierde kwartaal 2026
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*

De datum van inwerkingtreding zal afhankelijk zijn van de inhoud van de bepalingen.
- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur
 - o Departement Financiën en Begroting

OD 2.6. HR en sociale relaties

/

OD 2.7. We versterken de leefbaarheid van het platteland: we laten het Vlaamse platteland en zijn gemeenschappen bloeien door een geïntegreerd plattelandsbeleid uit te bouwen

Programmadecreet : opheffing decreet van 23 december 2016 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen

- *Korte omschrijving*

Ik hef het decreet inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen op en hervorm het plattelandsfonds tot een volwaardige algemene financiering, met een nieuwe decretale basis in het programmadecreet.

Voor bijkomende info over het traject van dit decreet: Zie SD 2.1 in deze bijlage.

SD 3. We bouwen verder aan de modernisering van de relatie tussen religie en staat en de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging

OD 3.1. we zetten de dialoog via de Vlaams Interlevensbeschouwelijke Dialoog (VILD) voort

/

OD 3.2. We informeren en houden toezicht op lokale geloofsgemeenschappen

/

OD 3.3. We moderniseren het Eredienstendecreet en evalueren het Erkenningsdecreet

Wijziging decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten

- *Korte omschrijving*

Op basis van de resultaten van de evaluatiestudie van het Eredienstendecreet van 7 mei 2004 die door de Universiteit Antwerpen werd opgeleverd op 12 april 2024, zal ik in 2026 een nieuw decretaal kader ontwikkelen voor moderne, efficiënte en werkbare eredienstbesturen met een transparante structuur. Het nieuwe kader moet zorgen voor een betere samenwerking tussen de Vlaamse overheid, de erkende erediensten en de lokale besturen. Ik bekijk in het bijzonder de regelgeving rond de eredienstgebouwen, zodat de reserves van de besturen van de eredienst aangesproken kunnen worden voor de instandhouding van de eredienstgebouwen.

- *Indicatieve planning*

- Voorbereiding door de administratie
 - vierde kwartaal 2025 – vierde kwartaal 2026
 - Conceptnota: eerste kwartaal 2027
- Geplande consultaties stakeholders (VVSG, VVP en VILD) en adviezen en andere vormen van inspraak
Tweede kwartaal 2027
- Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement
tweede kwartaal 2028

- *Gewenste datum van inwerkingtreding*

Afhankelijk van de inhoud van de bepalingen

- *Betrokken entiteiten*

- Agentschap Binnenlands Bestuur

Wijziging Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021

- *Korte omschrijving*

Het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen betrof een ingrijpende wijziging van de bestaande erkenningsprocedure en erkenningscriteria en voerde voor het eerst een getrappt sanctiesysteem in, waardoor een grondige evaluatie na 5 jaar zich opdringt op het vlak van de doeltreffendheid ervan. De evaluatie is bovendien decretaal vastgelegd (artikel 72 Erkenningsdecreet).

- *Indicatieve planning*

- Voorbereiding door de administratie evaluatie Erkenningsdecreet: derde kwartaal 2026
- Geplande consultaties en adviezen en andere vormen van inspraak:
 - Consultatie stakeholders over de evaluatie van het Erkenningsdecreet: vierde kwartaal 2026
 - Adviezen over ontwerp-wijzigingsdecreet: derde kwartaal 2027
- Voorbereiding wijzigingsdecreet: eerste en tweede kwartaal 2027

- Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement: tweede kwartaal 2028
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
Afhankelijk van de inhoud van de bepalingen
- *Betrokken entiteiten*
 - Agentschap Binnenlands Bestuur

OD 3.4. We blijven inzetten op her- en nevenbestemming van eredienstgebouwen

/

OD 3.5. We zetten verder in op de modernisering van de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging

Wijziging decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging

- *Korte omschrijving*
Op basis van een brede consultatie van de relevante stakeholders (uitvaartsector, Netwerk Begraafplaatsbeheerders, Verenigd Netwerk van Openbare Crematoria, VVSG, Burgerzaken Vlaanderen, diensten Burgerzaken van de vijf provinciale hoofdsteden, huisartsenkoepel Domus Medica, het Agentschap Binnenlands Bestuur en het Departement Zorg en Gezondheid) worden bepaalde aspecten van het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging gemoderniseerd o.a. de hervorming van de bestaande verplichting van de tweede medische schouwing bij crematie.

Daarnaast zal op basis van de resultaten van het pilootproject rond resomatie van Pontes i.s.m. KULeuven en UA én de ingewonnen adviezen van wetenschappelijke instellingen (Hoge Gezondheidsraad, VITO, Raadgevend Comité voor Bio-ethiek en Sciensano) de mogelijkheid bekeken worden of de invoering van resomatie als nieuwe lijkbezorgingswijze al dan niet mogelijk is.

- *Indicatieve planning*
 - Geplande consultaties van stakeholders en adviezen en andere vormen van inspraak: 2025-2026
 - Vermoedelijke datum / semester van indiening bij het Vlaams Parlement
 - Actualisatie decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging (inclusief de hervorming van de tweede medische schouwing bij crematie): derde kwartaal 2027
 - Resomatie: uitwerking van een mogelijk regelgevend kader is afhankelijk van de resultaten van het pilootproject resomatie en ingewonnen adviezen wetenschappelijke instellingen
- *Gewenste datum van inwerkingtreding*
 - Actualisatie decreet op de begraafplaatsen : vierde kwartaal 2027

- *Betrokken entiteiten*
 - o Agentschap Binnenlands Bestuur
 - o Agentschap Zorg en Gezondheid

ISE STEDENBELEID

SD 4. We versterken de leefbaarheid van steden

OD 4.1. Met het Vlaams stedenbeleid versterken we de labo-functie van steden en pakken we grootstedelijke uitdagingen aan

Programmadecreet : opheffing decreet van 23 december 2016 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesterings

- *Korte omschrijving*

Ik hef het decreet inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesterings op om uitvoering te geven aan de stopzetting van de subsidie voor stadsvernieuwingsprojecten. Het decreet blijft echter van toepassing op alle stadsvernieuwingsprojecten voor 2026 om de continuïteit van de lopende projecten te voorzien.

Voor bijkomende info over het traject van dit decreet: Zie SD 2.1 in deze bijlage.

4. Decreetsevaluaties

SD 1: We versterken de lokale democratie

/

SD 3: We bouwen verder aan de modernisering van de relatie tussen religie en staat en de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging

- Evaluatie van het Erkenningdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021: opstart eind 2026

SD 4: We versterken de leefbaarheid van steden

/

SD 5: Auditstrategie en hefboomwerking

/

X. BIJLAGE 'METADATA INDICATOREN'

ISE BINNENLAND

Benaming	De verhouding tussen de algemene en de specifieke financiering
Soort indicator	Effectindicator
Berekeningswijze	De ontvangsten die de gemeenten en OCMW's geboekt hebben op MAR 7400/4 voor de algemene werkingssubsidies en op MAR 7405/9 voor de specifieke werkingssubsidies, ongeacht welk overheidsniveau die subsidies heeft toegekend. Het bedrag voor de specifieke werkingssubsidies bevat zo ook de federale tussenkomst voor de sociale maatschappelijke dienstverlening via het OCMW en de werkingssubsidies die de gemeenten boeken voor de lonen die het Vlaams departement Onderwijs voor rekening van de gemeenten betaalt aan het gemeentelijk onderwijzend personeel.
Bron	ABB (digitale rapportering van de gemeenten over hun jaarrekening)
Meetfrequentie	Jaarlijks op basis van de recentste beschikbare jaarrekeningcijfers
Kwaliteitsbeoordeling	De indicator is niet formeel door de VSA, andere overheden of externen 'gecertificeerd'. De VSA gebruikt de BBC-data, waarop de berekening van de indicator gebaseerd is, wel in publicaties op haar website. De jaarrekeningen van de gemeenten en hun OCMW zijn ook onderworpen aan het goedkeuringstoezicht van de Vlaamse overheid. De rekeningen worden alleen goedgekeurd als ze een waar en getrouw beeld geven van de uitgaven en de ontvangsten van het lokaal bestuur.
Reeds gebruikt in andere documenten	BBT BO 2025 Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid en Audit Lokale Besturen

ISE STEDENBELEID

Indicator 1

Benaming	Aantal ondersteuningstrajecten in (middelgrote en kleine) steden en andere lokale besturen rond complexe maatschappelijke uitdagingen
Soort indicator	Outputindicator
Berekeningswijze	Aantal ondersteuningstrajecten in de periode 2026-2028 in (middelgrote en kleine) steden rond complexe maatschappelijke uitdagingen.
Bron	Agentschap Binnenlands Bestuur, afdeling Beleid Steden, Brussel en Vlaamse Rand
Meetfrequentie	Jaarlijkse update
Kwaliteitsbeoordeling	Geen certificering
Reeds gebruikt in andere documenten	Deze indicator werd niet eerder gebruikt in voorgaande BBT.

Indicator 2

Benaming	Evolutie tevredenheid over graag wonen in gemeente of Evolutie tevredenheid over de gemeente opgedeeld voor - Centrumsteden - Provinciale steden - Kleinere steden (Kleinstedelijke gebieden op provinciaal niveau) - Plattelandsgemeenten
Soort indicator	Omgevings- of effectindicator
Berekeningswijze	De indicator evolutie tevredenheid over graag wonen in gemeente is een survey-indicator in de gemeente- en stadsmonitor
Bron	ABB
Meetfrequentie	3-jaarlijks - cijfers 2023 in editie 2024 - cijfers 2026 in editie 2027 - cijfers 2029 in editie 2030
Kwaliteitsbeoordeling	De indicator is een omgevingsindicator op basis van surveygegevens. Ze biedt info om beleid te onderbouwen en tendensen tussen en binnen lokale besturen te analyseren.
Reeds gebruikt in andere documenten	/

ISE AUDIT LOKALE BESTUREN

Benaming	De evolutie van de realisatiegraad van de aanbevelingen uit audits.
Soort indicator	Output-indicator
Berekeningswijze	De realisatiegraad van de aanbevelingen van Audit Vlaanderen vormt een graadmeter van hoe lokale besturen hier mee omgaan, wat de evolutie is en waar belangrijke aandachtspunten liggen. Deze indicator geeft voor de opgevolgde aanbevelingen het percentage weer van het aantal gerealiseerde aanbevelingen. De streefwaarde is een stijging t.o.v. de realisatiegraad van eind 2024. De realisatiegraad mag evenwel niet als een evolutie geïnterpreteerd worden. Audit Vlaanderen volgt immers aanbevelingen op bij besturen waar een risicogedreven audit plaatsvond, alsook in het kader van steekproefsgewijze opvolgaudits die prioritair focussen op forensische audits en op thema-audits met belangrijke onvoldoende beheerste risico's.
Bron	Audit Vlaanderen
Meetfrequentie	In functie van de jaarlijkse planning van de opvolgaudits en de planning van de risicogedreven audits.
Kwaliteitsbeoordeling	Niet van toepassing
Reeds gebruikt in andere documenten	Ondernemingsplan en Rapportering ondernemingsplan Audit Vlaanderen Jaarverslag Audit Vlaanderen